

ՍՏԱԼԻՆԸ
ՍՈՎԵՏԱՆԱՅ
ԲԱՆԱՎՅՈՒՍՈՒԹՅԱՆ
ՄԵԶ

Акн №3 1960г.

891.99

658

-90

Uipw. 1892 untkipw.
Sachverhalt 1892
bn.

ժողովուրդների
մեծ և օրհնորդ
Իոսիֆ Վիսսարիոնովիչ
ՍՏԱԼԻՆՆ
Ծննդյան 70-ամյակի
պատիվ

Великому
ВОЖДЮ НАРОДОВ
Иосифу Виссарионовичу
СТАЛИНУ
К 70-ЛЕТИЮ
СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ

АКАДЕМИЯ НАУК АРМЯНСКОЙ ССР
Институт литературы им. М. Абегабяна

СТАЛИН
В ТВОРЧЕСТВЕ
АРМЯНСКОГО НАРОДА

ИЗДАТЕЛЬСТВО А.Н.
ЕРЕВАН • 1949

Մ.ԱՔԵՂՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆՍՏԻՏՈՒՏ

89. 99

U-90

244-658

~~15.267~~
$$\begin{array}{r} A \\ \hline 81243 \end{array}$$

Գ.Ա.ՆՐԱՏԱՐԱԿԱՆԻԹՅՈՒՆ
ԵՐԵՎԱՆ 1949

1949

ԻՆՍՏԻՏՈՒՑԻ ԿՈՂՄԷՅ

«Միայն սովետական իշխանության զաղափարը Հայաստանին բերեց խաղաղություն և ազգային վերածնության ներառնություն» — գրեց հայ ժողովրդի մեծ բարեկամ մեծ Ստալինը:

Սովետական իշխանության զաղափարով վերածնված Երանիկ հայ ժողովուրդը Երկնց իր ազատաբաններին՝ Անինին ու Ստալինին, Երկնց սրտաբախտ խոսքով ու բանաստեղծական պարոսով, Երկնց սիրով ու հպարտությամբ:

Ներկա ժողովածուի մեջ գեղեցկված է սովետահայ բանահյուսության մի հատվածը, մեծ Ստալինին նվիրված ժողովրդական Երկերի հաւաքածու:

Սովետահայ բանահյուսության մեջ քնկեր Ստալինը պատկերվում է Անինի հետ միասին, իբրև բաշխիկյան պարտքային հիմնադիր և սովետական կարգերի ստեղծողը, սոցիալիզմի կառուցման ղեկավարն ու աշխատավոր ժողովրդին հառաատ ու ազատ կյանք տվողը, ժողովրդի բշխմաներին ոչնչացնողը և իմպերիալիզմի բանակները շախմատողը: Ստալինը, սովետական ժողովուրդներին մեծ առաջնորդը, աշխարհի բոլոր նշված ժողովուրդների հայն ու ապավենն է, նրանց բարեկամը:

Ստալինը Սովետական Բանակի հանձնառու գործակալն է: Ստալինի առաջնորդությամբ սովետական ժողովուրդը շարունակաբար արեց ղեկմանական ֆաշիզմը և ամբողջ մարդկությունը փրկեց զոպազան Հիտլերի ստրուկը՝ դառնալուց: Ստալինը մարդկության սիրուն է, մարդկության արևը, մարդկության կյանքը:

Սրախառապարտ հայ ժողովուրդը մեծ Ստալինին անվանում է իր հայրը՝

ՄԵՆԷ ԱՆԻՆԻ ԲԱՆԱԿԸ ԵՆԷ,

ՍՏԱՅԻՆԻ ԳԱՎԱԿԸ ԵՆԷ:

Ստալինն է Հայաստանին տվեց ազատություն, խաղաղություն, կեկտրականություն, գիտություն, լուսավորություն, կոլխոզական հարուստ կյանք, բերհաատ արտեր, հոյակապ գործարաններ ու հաներ:

Մրտաբախ, անկեղծ ու պահեստական է ժողովրդական բանասացի խոսքը, Երբ նա, դիմելով իմաստուն առաջնորդին, ասում է.

Քո սուրբ անտերդ լսել եմ,
Քո սուրբ Երեսոց չեմ անել,
Համա որ կիչկամ Սավաճու արև,
Էն քո Երեսոց ի, հնգեր Ստալին,
Համա որ կիչկամ եղիտոզի արտեր,
Էդ քո պատկերեց ի, քաղցր Ստալին,
Համա որ կիչկամ գյուղացու Երես,
Էդ քո Երեսոց ի, հնգեր Ստալին,
Կիչկամ քն ուրախ մեր ու մանկուհուհու,
Քաղցր աչքերոց ի, ազիզ Ստալին:

Ստալինը սովետական հայրենասիրության ոգին է:

Ստալինը սովետական ժողովուրդին առաջնորդում է ղեկի կոմունիզմ: Ստալինյան հայրենասիրությամբ ոգեշնչված ժողովուրդը հրաշք գործեր է կատարում կոմունիզմի շինարարության բնագավառում:

Թող զգույշ լինեն «նոր նիտերները», այդ «կույր արամենները»: Երե նրանք հանդգնեն նոր պատերազմի զալ Սովետական Միության դեմ, ապա զորավար Ստալինի գլխավորությամբ «ստալինյան ներսոները» բանակը «նրանց անդիշում չարդելով», «Հիտլերի օրը կզցի»:

Այս «աշխարհը հավիտյան խաղաղության կնասնի» Ստալինի ձևակալ:

Այսպես է Երգում հայ ժողովուրդն իր մեծ բարեկամին և աշխատավոր մարդկության առաջնորդին:

Սովետական Միության հետ միասին, Երկրագնդի աշխատավոր ժողովուրդները առնում են մեծ Ստալինի ձեռնը 70-ամյակը: Մարդկությունը ողջունում ու մեծարում է իմաստուն Ստալինին:

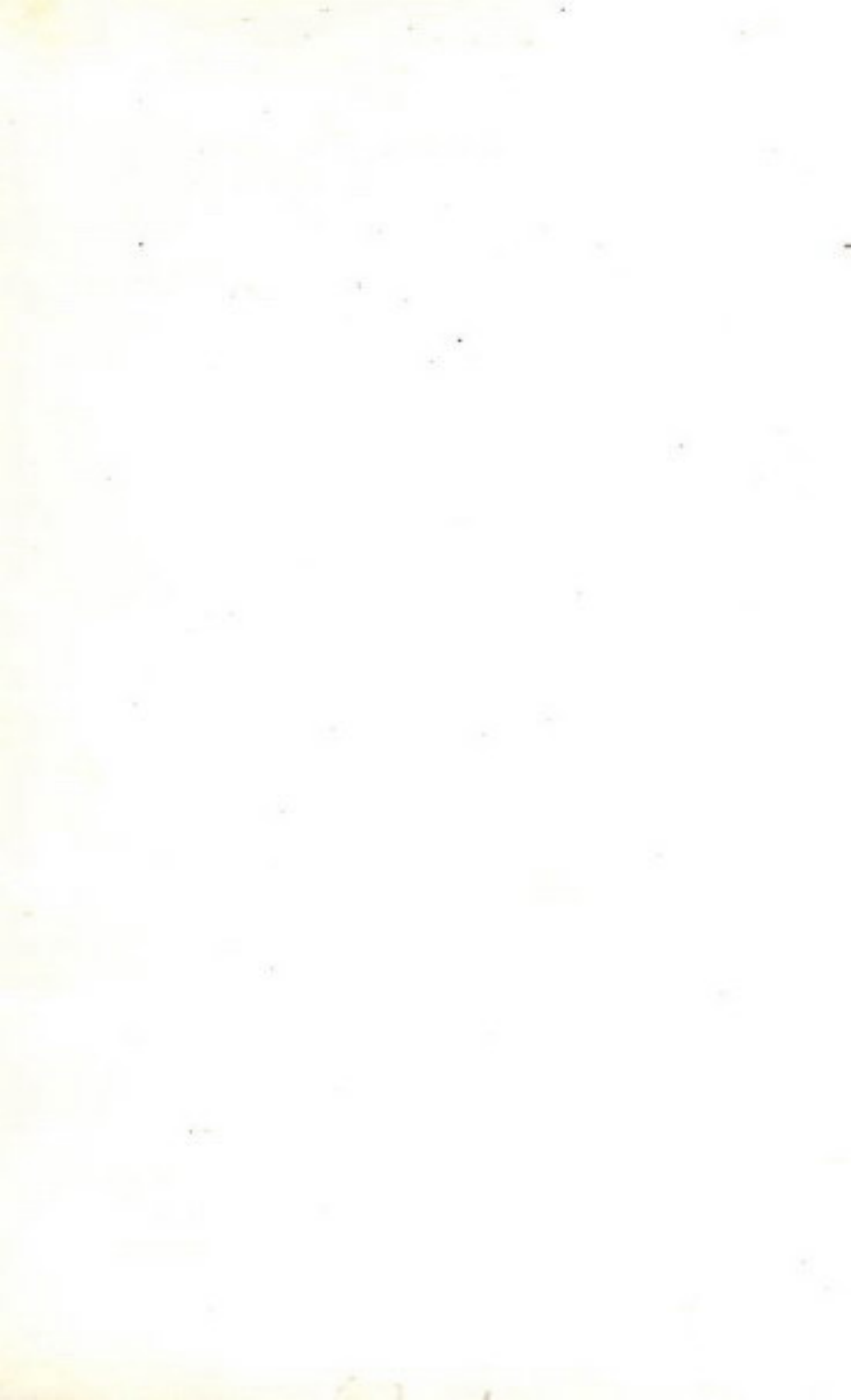
Իր առաջնորդի ձեռնը 70-ամյակը Լեռնապաշտության մասնում է հաև հայ ժողովուրդը:

Ներկա ժողովածուն նվիրվում է քնկեր Ստալինին, իբրև հայ ժողովրդի ողջունի խոսք՝ ասած հարազատ բարեկամին, առաջնորդին, հորը, ազատասերին ու ղեկի կոմունիզմը տանող նրա կյանքի ուղին լուսավորողին:

ՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
ԵՐԳԻՉՆԵՐ

Ս Տ Ա Ն Ի Ն

Քո սուրբ անունդ լսել եմ,
Քո սուրբ երեսդ շնմ տեսեմ,
Համա որ կիշկամ Մալևտու արեմ,
էտ քո երեսդ ի, հնգեր Մտալին.
Համա որ կիշկամ կոլլտոգի արտեր,
էտ քո պատկերդ ի, բաղցր Մտալին,
Համա որ կիշկամ գյուղացու երես,
էտ քո երեսդ ի, հնգեր Մտալին,
Կիշկամ էն ուրախ մեր ու մանկութան,
Քաղցր աչքերդ ի, ազիզ Մտալին:

Խ Լ Լ Ի

Մառ ու եղունկ մաշել եմ,
Խալի գործել—նախշել եմ,
Ստալինի նկարը
Նրա վրա քաշել եմ:

Է՛յ, չա՛ն, ընկեր Ստալին,
Քեզնով հասանք լավ հալին,
Նախշած, գործած, նկարած,
Քեզի փեշքեշ իմ խալին:

Խալու հետ էլ իմ ջանք
Ըլնի նրա դուրբանք.
Թող շատ սպրի Ստալինը,
Կեցցե՛ իրա դավրանք:

ԳՈՐԾԵՅԻ ԽՈՒՅԻՆ,

ործեցի խալին,
Գործեցի խալին,
Ճամբեցի Մոսկով՝
Մեծ Սաալիեն:

Թելերով լուսե
Շող արեզակամ,
Վարդեր եմ հյուսել
Իմ խալու վրան:

Վարդերը աղ են,
Թելերը շաղ են,
Մեծ Սաալիեն
Խոշ ու հալաղ են:

Բ Ա Ր Ե Վ Ա Ր Ե Ք

Մոսկովի կողմ բռնող անուշ կռուներն,
Քաղցր Ստալինին շատ բարև արեք.
Հոգս, ցավից ազատված Կովկաս աշխարհից
Ընկեր Ստալինին շատ բարև արեք:

Էն, որ մե ազատեց Նիկոլի տուրքից,
Դաշնակ—մուսաֆարի շարդարար զորքից.
Ախալքաղս ադրբեյջանցուց ու հայից
Մեր հույս Ստալինին շատ բարև արեք:

Որ մեզի ազատեց ցարերի զարից,
Սովի՛, կովի՛, ցավի սև զիամարից,
Ազա՛տ, ուրա՛խ, կուշտ ապրող հայարից
Մեր հեր Ստալինին շատ բարև արեք:

Բաշև արեք զրմեն ազգից ու էլից,
Ընդուր, որ մե փրկեց զազանից, զելից,
Քյավառեցի կոլխոզնիկ Առաքելից—
Բարի Ստալինին շատ բարև արեք:

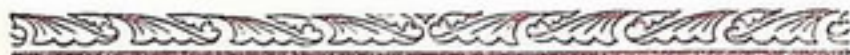
ՄԵՁ ԲԱԺԻՆ ԷԼԱՎ

Եղ բաժին էլավ մեր աշխատածը—
էլ զոոբան շի բաշի մեր դատած հացը.
Հին ժամանակ հարամ էր մեր կերածը,
Հացներըս հալալեց Ստալի՛նը:

Ախկըտի, գրկվածի րևերը բացուց,
Հարբատի, զոոբայի մերերը լացուց.
Կուլակներին գրկեց, որփրվերուն կշտաշուց,
Աշխատողի հորին փրկեց Ստալի՛նը:

ԱՆՏԵՐ ԻՆՔ

Անտեր ինք, տեր շունինք մենք,
Անենք ինք, հեր շունինք մենք,
Հմիկ Ստալինը մեր՝
Հա՛մ ընկեր տ, հա՛մ էլ հեր:

Ձկեր ապրուստ, շկեր հող,
Մնացիք ինք պարզիքող,
Հմիկ Ստալինը մեր՝
Հա՛մ պահող տ, հա՛մ շահող:

Անտերին տեր, Ստալի՛ն,
Անենքին հեր, Ստալի՛ն,
Խեղճի, զուրկի, աղքատի
Եկալեր—ընկեր Ստալի՛ն:

Բ Ա Տ Ր Ա Կ Ը

Սովից մեռան ճկրբս, մկրբս,
Էլ աշխարհում ո՞վ էր տերբս:

Մացի փողոց խեղճ ու Լրիմ,
Կը քրփրտին որսե Լրիմ:

Մեկ տեղ հարհատ ծառս մացի,
Տարին բոլոր մե փոր հացի:

Մեկել տարին վեց մաներով
Հոտաղ մտա կոպտի մ' րով:

Մտոս, հոտաղ, բամփոր, մանկաղ,
Զում բանին էտ էր իմ հաղ:

Ամեն հառնող էլ կը զրկեր,
Զկար մեկը, որ ինձ փրկեր:

Խեղճ Լմ, ահաեր, ո՞ւմ էր վեշը,
Հառնող կը տար զլսիս մեշը...

Քսանին Լկավ Սավետր,
Փրկուրյունս էլ բերավ հետր:

Բաղնիկի պես տեր ունիմ,
Ստալինի պես հեր ունիմ:

Գ Ա Ռ Յ Ա Կ Ն Ե Ր

Ուրանը հոյ ենք արել,
Բամբակը բյոլ ենք արել,
Ստալինի շնորհիվ
Ապրուստը բոլ ենք արել:

Սաղ առել՝ խաղ ենք ասում,
Միասին տաղ ենք ասում,
Ստալին, բո գործերի
Մեկ մասն անշախ ենք ասում:

Ստալին, զու հուր եղար,
Հանց լուսի ախպուր եղար,
Պապակ, ծարավ արտերին՝
Անմահական չուր եղար:

Ալամ-աշխարհ խեր եղավ,
Միուրյուն ու սեր եղավ,
Աշխատավոր գյուղացուն՝
Ստալինը հեր եղավ:

Ուրախ ենք սագի նման,
Ծաղկել ենք վաղի նման,
Ստալինի տված կյանքն է՝
Անուշ մուրազի նման:

15.267-
A. II
81743

A. II
81743

Գարնան նուրարն ա անուշ,
Բաղնրի բարն ա անուշ,
Ստալինի ուսում տ լամ
Կոլխոզնիկ յարն ա անուշ:

Կորել են համփեքը,
Շողել են համփեքը,
Գեղը շրաղվան արին
Իլլիչի լամփեքը:

Մեչքիս ոսկի բյամար ա,
Կոլխոզը մեզ համար ա,
Ստալին, բո մեծ անունը
Երկնի լույսի կամար ա:

Երկիրը մերն է,
Ժողովուրդը տերն է,
Ստալինը՝ բանվորի,
Գյուղացու հերն է:

Կոլխոզի կյանքին մեռնեմ,
Գնացի Մոսկով,
Կայնի, նկարվեցի,
Մեծ Ստալինի բով:

Մեր հին տունը բանդել ենք,
Գնացի Մոսկով,
Տեղը նորը շինել ենք,
Ստալինի խոսքով:

ՍԱՎԱՌՆԱԿԸ ԱՆՅԱՎ...

Սավառնակը անցավ,
Սիրտս սիրով լցվա՛լ,
Զալե-գորե,
Զալե-գորե յարս,
 Հեռու տեղից,
 Երկու գյուղից նշանակվա՛մ՝
Գյուղսովետի քարտուղար է յարս:

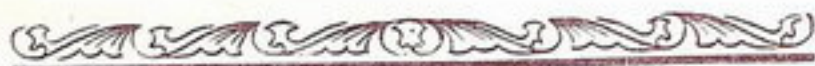
Գյուղի միշի խասն եմ,
Զալե-գորե,
Զալե-գորե յարս,
Նախագահի հարսն եմ,
 Հեռու տեղից,
 Երկու գյուղից նշանակվա՛մ՝
Գյուղսովետի քարտուղար է յարս:

Կոլխոզնիկ եմ, ուրախ եմ,
 Զալե-գորե,
 Զալե-գորե յարս,
Կոլխոզը լավ կալահեմ,
 Հեռու տեղից,
 Երկու գյուղից նշանակվա՛մ՝
Գյուղսովետի քարտուղար է յարս:

Ստալինին խոսք տվինք,
 Զալե-զորե,
 Զալե-զորե յարս,
Ուրսուն ցենաճեր բերք բաղինք,
 Հեռու տեղից,
 Երկու գյուղից նշանակված՝
Գյուղսովետի քարտուղար է յարս:

ԶԱՐԿԵ՛Ք, ՄԱՐԿԵՐՐ ՀԱՆՆԵՔ...

Զարկե՛ք, մարգերը հաներ,
Առվի վերի նավըն ա,
Ջրի նամբեն բաց արեր,
Նոր եմ սիրե, լավըն ա:

Քանի սիրեմ գովական,
Առվի վերի նավըն ա,
Էլ իմ յարն ա դուրեկան,
Ես եմ սիրե, լավըն ա:

Մոսկովում ուսում առավ,
Առվի վերի նավըն ա,
Գյուղի ագրոնոմ դառավ,
Նոր եմ սիրե, լավըն ա:

Ջա՛ն Ստալին, բեզ դուրբան,
Առվի վերի նավըն ա,
Բացիր մեր կյանքի նամբան,
Ես եմ սիրե, լավըն ա:

ՄԱՐԳԵՐԻ ՅԼՈՐԸ

Մարգերի օլորը,
Մարգերի օլորը,
Ման ես եկել, յա՛ր ջան,
Մոսկովի բոլորը:

Մարգերի վերևը,
Մարգերի վերևը,
Դու տեսել ես, յա՛ր ջան,
Ստալին արևը:

Մարգերը մեշ եմ արե,
Մարգերը մեշ եմ արե,
Նոր տուն եմ շինել, յա՛ր ջան,
Հինը հեշ եմ արե:

ԲԱՐԻ ԼՈՒՍԻ ՆԱՌԸ

Բարի լուսի ծառը,
Բարի լուսի ծառը,
Դալար մնա, Ստալի՛ն չան,
Քո բերած աշխարհը:

Բարի լուսը բացվեց,
Բարի լուսը բացվեց,
Առվով շուրջ բերին,
Մեր դաշտերը ծաղկեց:

Ըլնեմ, կայնեմ շոշին,
Ըլնեմ, կայնեմ շոշին,
Տեսնեմ յարս գալիս ա,
Ոսկե մեղալ դոշին:

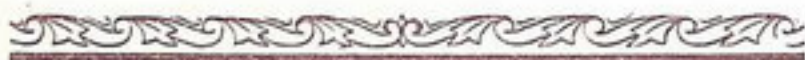

ԿԱՅՆԻ՛, ԿՌՈՒՆԿ

Բանձրիկ, սիրուն մեր սարերեն,
Կոլխոզական մեր հանդերեն.
Կայնի՛, կռունկ,
Տար շատ բարև,
Մեծ Ստալինին
Պայծառ արև:

Ալագյազի ծաղիկներից,
Կոլխոզ դառած շեն գեղերից.
Մեր Ստալինին
Պայծառ արև,
Կայնի՛, կռունկ,
Տար շատ բարև:

Ասա, քե՛ մեր օրն է ուրախ,
Չունենք սով ու կարիքից վախ.
Կայնի՛, կռունկ,
Տար շատ բարև,
Մեծ Ստալինին
Պայծառ արև:

Ստալինի կյանքը երկարի,
Այրի հազար-հազար տարի.
Դե՛, կուռնկ չան,
Տար շատ բարե,
Մեծ Ստալինին
Պայծառ արե:

ԽԵՐՆՈՒՄ
ՀՈՐԻՆՈՂՆԵՐ

ՔԵԶ ԵՆՔ ՍԻՐՈՒՄ

Եզ ենք սիրում, քեզ ենք գովում,
Երգ ու աղաղակ, ջա՛ն Առաջնորդ,
Քո խոսքերը մեր սրտի մեջ
Պահում ենք վառ, ջա՛ն Առաջնորդ:

Մեր ամենքի աչքի լույսն էս,
Մեր երջանիկ կյանքի հույսն էս,
Աշխատանքի խրախույսն էս,
Դորձով անճամա՛ն, Առաջնորդ:

Մեր երկիրը զարդարվեցավ,
Խավարից լուսավոր դարձավ.
Հողն ու ջուրը առատացավ,
Խելքով գովակա՛ն, Առաջնորդ:

Այս մեր ուրախ, շեն աշխարհում
Սրտով սիրած կյանք ենք վարում.
Ձկա՛ քեզ պես ողջ աշխարհում
Մեր Ստալի՛ն, ջա՛ն Առաջնորդ:

ԴԵՊԻ ՄՈՍԿՈՎ...

Եսդի Մոսկով բոշոդ ո՛վ հզոր արծիւ,
Մեծ համագումարին մեր ողջույնը տար,
Երբ կհասնես Կրեմլի բնտիր պալատին,
Մեծ համագումարին մեր ողջույնը տար:

Երբ այնտեղ կհասնես, ասա անհապաղ,
Նրան, որ տվել է մեզ խինդ ու ծիծաղ,
Քո հզոր, շողշողուն քեզին մատաղ,
Անգին Ստալինին մեր ողջույնը տար:

Նա, որ նիշտ զծում է մեր կյանքի ուղին,
Որ կյանք է շնորհել բույսին ու հողին,
Պայքարի ուժ, եռանդ ոգեշնչողին,
Անխոնջ ղեկավարին մեր ողջույնը տար:

Նրան բարև արա Նոր Հայաստանից,
Առատ պտուղների՝ ծով ալյուստանից,
Իմ Լեռնախաղաղատ հայ ժողովրդից,
Խնդրյան արևին մեր ողջույնը տար:

ԸՆԿԵՐ ՍՏԱԼԻՆ

Մի հմուտ ղեկավար, երդումդ արժե,
Երդվեցիր Լենինի դազադի առաջ,
Երկինք ու երկիրը հիմքդ չի շարժե,
Ամեն բայլստիովսդ միշտ առաջ, առաջ:

Լենինի դրոշը սյանեցիր բարձր,
Հաստատ ուր պողպատ ես, պողպատից կարծր,
Քեզ շվհատեցուց մառախուղ քանձր,
Երկիրը տարար միշտ առաջ, առաջ:

Արևելք, արևմուտք ունիս մեծ բանակ,
Հայրենիքի պաշտպան, անվեհեր պահակ,
Անդասակարգ ժողովուրդդ անքանակ,
Կանգնած ես քո շուրջը, քո գործին նանաչ:

Արևի լույսի մեջ երկրին լույս տվող,
Հորդառատ անձրև ես հողին բույս տվող,
Անվեհեր քաջի պես խրախույս տվող,
Արժան է համբուրել նակատդ պայծառ:

Նոր կոկոնիդ մատաղ, հոտավետ վարդ ես,
Սոցիալիզմի նրազ, աշխարհի գարդ ես,
Բարեխիղճ, անվեհեր, գործունյա մարդ ես,
Հեռատես, գուշակող, բնկեր Ստալին:

Անուն Կարապետ Լենինականցի,
Ուր համար տուէ, տասներեք փողոցի,
Գերդաստանիս կաշմը տասներկու անձի,
Քո շնորհիվ ապրող, ընկեր Ստալին:

ԳՈՒԹԴ ՀԱՅՐԱԿԱՆ

արի օրով խեղճ գյուղացին արտ ու հողից հավետ զրկված,
Դատարանում նրա գործը անխղճորեն միշտ խընդնված,
Ընկածներին վեր հանելու կովի կար սուրդ հանած,
Ազատեցիր ժողովրդին—ազատարար, մեր Ստալին՝ն:

Կործանեցիր գոռոզ ցարին, խոր անդունդը զլորեցիր,
Ընկածներին վեր հանեցիր, ազատաւայուն շնորհեցիր,
Հավատարիմ՝ ՄԼԺ Լենինին, ուրախ, հարո՛ւստ
կյանք կեցեցիր,
Ո՛վ Առաջնորդ ժողովրդի, մեր հույս ու պաշտպան, Ստալին՝ն:

Բազմամիլիոն ժողովուրդդ ապրում է երջանիկ, ազատ,
Հին աշխարհի հալածանքից բոլոր մարդիկն ուրախ, ազատ,
Թե՛ բանակում, Թե՛ դայրագում իրավունքով նրանք ազատ,
Սահմանեցիր կարգ ու կանոն, ո՛վ իմաստուն, ջա՛ն Ստալին՝ն:

Մեր երկրի ողջ գյուղացիք կոլեկտիվ են համատարած,
Ցանկանում ենք բեզ երկար կյանք, Թե՛ ձիապան,
ԲԼ՝ գառնաբաժ, ԲԼ՝ գառնաբաժ,
Զաված սերմով ողջ դաշտերը, ոսկի հատիկներով ցանված,
Ժողովրդից դու միշտ սիրված, գուրդ հաջրական, Ստալին՝ն:

ՍՈՎԵՏՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆ...

Սովետների պաշտպան — հույս-ապավենը,
Գաղափարդ վսեմ, ընկեր Ստալի՛ն.
Ամբողջ աշխարհում լավեց քո ձենը,
Նոր կյանք կառուցող, ընկեր Ստալի՛ն:

Մեծ ընկեր Լենինին դու հաջորդեցիր,
Լույս գաղափարները դու տարածեցիր,
Անմահ գործովդ մեզ կյանք տվեցիր,
Հավերժության դու արժանի, ընկեր Ստալի՛ն:

Բազուկդ երկարե, կամրդ է պողպատ,
Ժողովրդի սիրելին ես, հարազատ,
Մեր Սովետ աշխարհը ծաղկեցրիր հաստատ,
Վառ լուսատու աստղդ, ընկեր Ստալի՛ն:

Կենսատու բժիշկ ես, հանճարեղ վաշպետ,
Զարգացրիր ուսում, արհեստ իրար հետ.
Ժողովուրդդ ազատ, ուրախ, գրագետ,
Հզորներից հզոր, ընկեր Ստալի՛ն:

ԸՆԿԵՐ ՍՏԱՎԻՆՆ

Բազմամիտն ժողովուրդը
Սիրով պահող, չա՛ն Ստավին,
Մեզ տված հայրական գուրդը,
Ո՛վ դու մեծ արև, Ստավին:

Մուր խավարից բերիր մեզ լույս,
Կին, ծերունի, մանուկ և կույս,
Բոլորիս տվիր խրախույս,
Մեր տեր ու պաշտպա՛ն Ստավին:

Հզոր ձեռքը տարածեցիր,
Գազան ցարից ազատեցիր,
Ողջ ցավներըս փարատեցիր,
Գովե՛լու արժա՛ն Ստավին:

Ամբողջ եվրոպայի դիմաց,
Ազատ խոսող բացե ի բաց,
Անգին բնկեր, առհավետ կա՛ց,
Հանճար գիտնակա՛ն Ստավին:

Քեզանով ենք մենք երջանիկ,
Կազմել ենք անհաղթ հայրենիք,
Մեր Հաճյաճն է վայելում բարիք,
Ո՛վ դու մեծ տիտան, Ստավին:

Տ Ե Ս Ա.

ա՛ն Սովետի շքնաղ աշխարհ,
Հող ու ջուրդ առատ տեսա.
Լենինի—Ստալինի կերտած,
Խորհուրդըդ հարազատ տեսա:

Էլ չկան հարուստ, չքավոր,
Մարդիկ հավասար, ամեն օր
Աշխատում են, ապրում անդորր.
Վեր ու դիրքդ հաստատ տեսա:

Ջանասեր որդիքդ արի,
Զորանում են տարեց տարի.
Կամքով ուժեղ, սրտով բարի,
Առաջնորդին պայծառ տեսա:

Նոր Սահմանադրությունը,
Հաղթանակի բնությունը,
Ցույց տվեց բո զորությունը,
Երկիրն ուրախ, գլխար տեսա:

Զավոդ, ֆաբրիկ, հիդրոկայան,
Բազում դպրոց, համալսարան,
Զբանգք, մետրո շարվեջարան
Շքեղ անհամեմատ տեսա:

Սովետը երկրին տիրացավ,
Շահագործւմը վերացավ,
Տիրող բանվորը գորացավ,
Գյուղացուն հարուստ, անդարդ տեսա:

Երեկվա աղոթք անողը,
Ժամ զնացող, խաչ էանողը,
Սրբերին մատաղ տանողը՝
Այսօր կիրք, անաստված տեսա:

Փոխվեցավ զամանն ու դարը,
Կործանվեց զանգիւնն ու շարը,
Էն նախկին զոկված նորարը՝
Հիմա կատարյալ մարդ տեսա:

Շուռ Եկավ աշխարհը հանկարծ,
Գնացողը զնաց անդարծ,
Նիկոլի, դաշնակի քանդած
Երկիրն այսօր արև տեսա:

Մեր երկրի նմանն աշխարհում,
Ոչ որ չի տեսել յուր կյանքում,
Ողջ ղեկավարների շարքում,
Ստալինին արև տեսա:

Կարմիր Բանակը վիրխարի,
Մարշալ զորավարներ արի,
Քաշերը Սովետ աշխարհի,
Կարին, հզոր, անհաղթ տեսա:

Երկրում նոր սերունդը անող,
Մով, ցամաք, բևեռ նվանող,
Ամեն ասպարեզում հաշող,
Մեր գործը վառ, փայլուն տեսա:

Կարմիր գծից դուրս ամեն օր
Արյուն է րափվում նորանոր.
Ֆաշիզմը ոնրագործ, ստոր,
Բոլշևիզմըն անպարտ տեսա:

Այնտեղ բանվորներն անրիվ,
Պատրաստ են տալ վերջին կոիվ.—
Մեզ համակրող մարդիկ ազնիվ,
Աշխարհում շատ ու շատ տեսա:

Աշխարհի մի կողմումը լավ,
Մյուս կողմում արցունք ու ցավ.
Կոմունիզմը արդար, իրավ,
Ֆաշիզմն ստոր, դանին տեսա:

Խաղաղության սահմանի մոտ
Կիտված դանիները բունոտ,
Բուրժվական ոհմակն արյունոտ,
Արնածարավ դանին տեսա:

Կարմիր գծիցը դուրս աշխարհ
Փորորկում է միշտ վեր ու վար.
Դասակարգերն անհավասար,
Անհաշտ կովի ելած տեսա:

Վ եր դ ի ն կասի՝ սալե տական
Մեր երկրումը կուտ, անսասան,
Քաջ սերնդի ստալինյան
Դրոշները ալ վարդ տեսա:

Ս Մ Ո Ւ Ր Ե Ս

Սմուր ես դու միշտ, զորեղ ու անասան,
Ե՛վ բաշ, և՛ արի, անվա՛խ Ստալին:
Բարի, հոգատար, անուշ, բազցրածայն,
Ճարտարախոս լեզվիդ մատաղ, Ստալի՛ն:

Ամեն զարգացման դո՛ւ եղար պատճառ,
Խավար ազգերին տվիր գիր ու տառ,
Դաշնակ, կուլակ, զոռբա վերացրիր իսպառ,
Ապրում ենք հանգիստ, խաղաղ, Ստալի՛ն:

Խոսքան, չոր վայրերը դարձրիր դրախտ,
Ջրերն ամեն կողմից հոսում են առատ,
Աշխատանքը եռուն, ամեն բերքը շատ,
Մարդիկ կուշտ, երշանիկ, ուրախ, Ստալի՛ն:

Աշխատավոր, հալալ մարդիկ ինչքան կան,
Առար բեիդ տակ ու դառար պաշտպան,
Կերցրիր, հազցրիր ու տվիր ուսման,
Հիմա կապրին ազատ, ուրախ, Ստալի՛ն:

ԿՈՒԶԵՄ ՏԵՄՆԵԼ

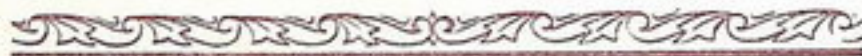
աննարդ հիասքանչ, դո՛ւ մեծ գիտնական,
Դու Մեծ Անինի գինակից արժան,
Կատարյալ սիրով, լեզուդ քաղցրաբան,
Քո այդ տաք սրտիդ մատաղ, Ստալի՛ն:

Վայրի հանդերձ դարձուցիր դրախտ,
Զրեքն այնտեղ հոսում են առատ,
Ինքնաբխներից երկնքումն ազատ,
Սազառնում են միշտ անվախ, Ստալի՛ն:

Ամեն զարգացման դո՛ւ եղար պատնառ,
Կոլեկալով կյանքը դո՛ւ բերիր պայծառ,
Կուզակ ու բուրժույ չախչախներ խաղառ,
Ապրում ենք հանգիստ, խաղաղ, Ստալի՛ն:

Երկրի որբերին եղար հայր, պաշտպան,
Տարար դեպի կյանք ու բարձր ուսման,
Ու նրանք դարձան բաշեր, գիտնական,
Հայրենիքիդ փառք ու պարծանք Ստալի՛ն:

Գործարանները զարմանք տեսակի,
Փայլում են պայծառ նման սուտակի,
Աշխարհը դարձրիր մի շրջադ աշգի,
Մարդը՝ այգեպան, հերոս Ստալի՛ն:

Վերջապես դու ես աննման, մեծ հույս,
Մարդուն կյանք տվիր, աշխարհին՝ վառ լույս,
Քանի շեմ մեռել, արեւ հոգույս՝
Կուգեմ քեզ տեսնել, մեր հայր Ստալի՛ն:

Որ ս ո Ր Ղ ս ի նքնուս, ի ննըսունամյա,
Անցյալում խաւար շատ բան եմ տեսած,
Կեղծ օրենքները վաղուց են մեռած,
Արդար օրենքներ կարգող, Ստալի՛ն:

Ս Տ Ա Լ Ի Ն

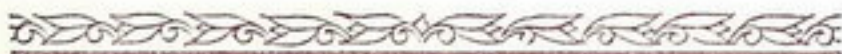
Գորի քաղաքում ծնվեցիր,
Մայրական կարով սնվեցիր,
Հզոր Մաբբախով զինվեցիր,
Կեցցե՛ս մեր փրկիչ Ստալին:

Թեև մանկուց դու տանջվեցար,
Վրաստանից Սիրիս անցար,
Վերջը փափագիդ տիրացար,
Մեր հաղազատ, Մեծ Ստալին:

Երբ որ տապալեցիր ջարին,
Գործը գեաց դեպի բարին,
Արև ծագեց մութ աշխարհին,
Շնորհիվ քեզ, հայր Ստալին:

Բարսամե Լժ, Սուլդա զյուզացի,
Երբանիկ Լժ, հաստ հացի,
Գիտությամբ լայն դուռը բացիր
Որդիներիս, Մեծ Ստալին:

Մ Ա Տ Ա Ղ

Մենք տոնում ենք Հոկտեմբերի մեծ տոնը,
Բարիք ու բերքով լցվել է մեր տունը,
Հեռվում շի տանի շարք ըշնամու բունը,
Ստալիներին ծնող սուրբ հողին մատաղ,
Ստալինի գրած օրենքին մատաղ:

Մենք աշխարհում հաղթանակը տարել ենք,
Մեր հանձն առած պլանը կատարել ենք,
Օրգենները մեր կրծքերին շարել ենք,
Ստալինին ծնող սուրբ հողին մատաղ,
Ստալինի գրած օրենքին մատաղ:

Ամբարները բերք ու բարով լցել ենք,
Բոլոր տեսակ նորմաները աճեցել ենք,
Այս մեծ տոնին երգել ու խնդացել ենք,
Ստալինին ծնող սուրբ հողին մատաղ,
Ստալինի գրած օրենքին մատաղ:

ՄՏԱՒԻՆԻ ԿՅԱՆՔԻՆ ՄԱՏԱՂ

Ստալինի կյանքին մատաղ,
Սիրտս լցված է երգ ու տաղ,
Երգով անցնում եմ քաղե-քաղ,
Քեզ հետ իմ զովելի սազս,
Իմ սրտի սե՛ր, իմ մուրազս:

Մեր արտերի բերքն է առատ,
Սիրածս՝ ծաղիկ անարատ,
Ջալախների մեշ է մի հատ,
Դե՛, հենչիր զովելի սազս,
Իմ սրտի սե՛ր, իմ մուրազս:

Ստալինյան դարի մեշ ենք,
Երջանիկ աշխարհի մեշ ենք,
Լի՛, սպանով կյանքի մեշ ենք,
Դե՛, երգի, զովելի սազս,
Իմ սրտի սե՛ր, իմ մուրազս:

Ս Տ Ա Ն Ի Ն

առ տանջանքը մեզ արել էր հոգեհաճ,
Աղքատության մեջը միշտ էինք տկար.
Չունենինք լծկան եզ, չունենինք կրան,
Գարի հացն էլ սուղ էր, ոչ մի հույս չկար:

Ձմեռը ձյուն կգար, կհասաներ գոտիկ,
Ման կգայինք անշուր ու ոտաբորիկ,
Կաշխատեինք մինչև տարին բոլորիկ,
Հարուստը կտաներ, ոչ մի հույս չկար:

Հարստի տղեն էր, որ կերթար դպրոց,
Կդառնար մեր ջանին, մեր սրտին նոր խոց.
Կգարկեր, կխայրեր ինչպես շահմար-օձ,
Խավար էր մեր օրը, ոչ մի լույս չկար:

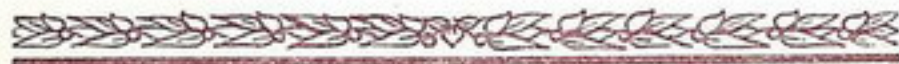
Բայց Մեծ Ստալինը մեր բարեհամբավ,
Մեկնեց նա մեզ համար ու աշխարհ եկավ,
Ձեն տվեց բանվորին, զեղացուն, սասավ՝
Կանցնեն սև օրերը, շեն մնա երկար:

Ասավ ու ձեռք տվեց անմահ Անիմին,
Կործանեց բուրժուին, փոխեց կարգը հին,
Խաղաղություն բերեց մեր խրեհրեհներին,
Տվեց ազատություն ու կյանք մեզ համար:

Շինեց ջրանցքները, բացեց ջրերը,
Լույսը բերեց, լուսավորեց տները,
Կատարեց Լենինի մեծ պատգամները,
Դարձավ ժողովրդի զբաղատ մի հայր:

Հ ո ռ ո մ Ն եմ, հասակս՝ հիսուն տարեկան,
Անապատ երկիրը դարձավ բուրաստան,
Ընկեր Ստալինը ապրի հավիտյան,
Արևը շատ լինի և կյանքը երկար:

ՊՈՂՊԱՏԵ ՄԱՐԴԷ

Իտրդ պայծառ, կամբդ երկար,
Բազուկդ հաղբ, պողպատե՛ մարդ.
Աստղերի շափ հարգողդ շատ,
Բազմավաստակ, պողպատե՛ մարդ:

Դու անհամար մարդկանց համար,
Արև ես վառ, կապած կամար.
Եվ դաբեղար գործդ արդար,
Կնիշվի հար, պողպատե՛ մարդ:

Հյուր ին եմ ես, պաշտում եմ քեզ,
Հերոսի պես փրկեցիր մեզ.
Ընկնվող շես, անհաղբ ու վես,
Առյուծի պես, պողպատե՛ մարդ:

ԱՆՈՒՆԻԳ ԳՈՒԲԲԱՆ

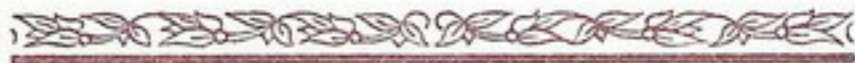
Ստալին, անունիդ դուրբան,
Իբսով է, որ պողպատ ես դու,
Քո ուժի դեմ դուշմանները
Կողոզողան, անհաղթ ես դու:

Տվեցիր մեզ երջանիկ կյանք,
Հաց ու ուտում և աշխատանք,
Վերացրիր ցավ ու տանջանք,
Մեզ համար լույսի ջան ես դու:

Քո շնորհիվ երկիրը մեր
Ունի անրիվ բաշ հերոսներ,
Աշխատողին հարազատ հեր,
Դուշմանին վառող ջանք ես դու:

Ուժ տվիր ԱՆՈՒՆԻՍ սազին,
Հացըրիր իրա մուրազին,
Լսող ես բոլորիս արգին,
Լույսի պես անարատ ես դու:

ԹԱՆԿԱԳԻՆ ԱՆՈՒՆԵՂ...

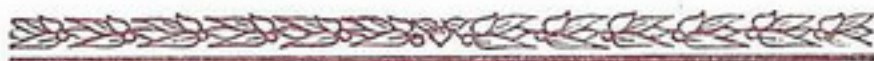

անկազին անունըդ ամենքն են հիշում,
Դու մեր քաշ ղեկավար, ընկե՛ր Ստալին.
Համբավդ քնդում է ամբողջ աշխարհում,
Բանվորի հույս ու ճար, ընկե՛ր Ստալին:

Դու մեր կուսակցության ընտիր ղեկավար,
Բանվոր դասակարգի արեգակն ես վառ,
Կամքդ կուռ պողպատ է ու միտքդ պայծառ,
Կհիշվես դարեդար, ընկե՛ր Ստալին:

Կեցցե՛ս և դո՛ւ և քո կուսակցությունը,
Վառ պահեցիր մեծ Լենինի անունը.
Դու մեր միակ հույսը, մեր երկրի սյունը,
Ո՛վ դու մեծահաճառ, ընկե՛ր Ստալին:

Ս Տ Ա Լ Ի Ն

Ահա պատմեմ բնությունդ զովական,
Սովնաների պաշտպան, ընկեր Ստալին,
Երկրի թշնամիները քեզնից կդողան,
Հսկա ու անասան, ընկեր Ստալին:

Բնությունդ քաղցր, լեզուդ նարտար է,
Խոսքերդ մարգարիտ, զուտ անգին քար է,
Կամրդ պողպատ, միտքդ չինչ ու պայծառ է,
Հույս ու լույս մարդկության, ընկեր Ստալին:

Բոլոր շահագործողներին ջնջեցիր,
Աշխատավորներին հոգով սիրեցիր,
Խեղճին, նեղվածին առաջ քաշեցիր,
Հարազատ հոր նման, ընկեր Ստալին:

Թող ժանտ ֆաշիստները նախանձից բռնան,
Ինչքան կուզեն, բող բամբասեն ու ոռնան,
Երև որ ծուռ մտքով դեպի մեզ դառնան,
Զարդ-փշուր կանենք, ընկեր Ստալին:

Երգչունի Խ ա ն ու մ ն էմ, լենինականցի,
Ադինի շրջանից գյուղ Մարալիկցի,
Իմ սրտաբուխ երգը քեզ նվիրեցի,
Որպես սիրո նշան, ընկեր Ստալին:

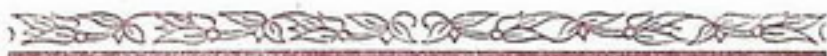
ԲԱՐԵՎ, ՏԱՐ

Անցնում էի, տեսան՝ ձայն տվին սարեր,
Ասին՝ մեր հույս Ստալինին բարև տար,
Արձագանք տվին ձորեր ու բարեր,—
Մեր կյանքի լույս Ստալինին բարև տար:

Կոլխոզային գյուղերը ինձ ժպտացին,
Վարդ-մանուշակ ծիծաղեցին, բացվեցին,
Երկինք, գետինք խոր բերկրանքով ասացին,
—Մեր արև, հո՛ւյս Ստալինին բարև տար:

Աղջիկ ու հարս ուրախ-զվարթ, ոսկեհեր,
Վարդ ու ծաղիկ բաղին, կապեցին փնջեր,
Ասին՝ Յ ա դ ու թ, բեզմից էլ մի երգ եվեր,
Ա՛ն, խրախույս Ստալինին բարև տար:

Չ Ա Փ Չ Կ Ա

Աշխարհաշէն, համտատակամ Ստալի՛ն,
Քո հաճնարեղ մտքի համար շափ չկա՛.
Կյանքըս մատաղ քո խելքին ու շնորհքին,
Քո պողպատե կամքի համար շափ չկա՛:

Դու Լզակի մարդ Ես արա՛ր աշխարհում,
Դու քո հաղթուրյունդ տարա՛ր աշխարհում,
Ամեն ինչը վարա՛ր աշխարհում,
Հզորագոր ձեռքիդ համար շափ չկա՛:

Մ ա ց ա կ Թ ա մ ր ա գ յ ա ն ն Եմ, ծերուկ որմնադիր,
Երգում Եմ զործերդ իրավ ու ընտիր,
Ինչպէս մեզ փրկեցիր, այլոց էլ փրկիր,
Բազկիդ մատաղ, չէ՞ որ ուժիդ շափ չկա՛:

Ս Տ Ա Ւ Ի Ն

 իծդ ուղիղ գնում է նշմարտությունը,
Գաղափարդ ծով է, բնկեր Ստալի՛ն,
Հերոս դեկավար ես կոմկուսակցության,
Երկիրը զարգացրիր, բնկեր Ստալի՛ն:

Սովետը հզորացավ գործարաններով,
Հեղաձյուղը կատարում է շորս տարով,
Եվրոպային անցանք մեր զարգացումով,
Հիմքդ ամուր ու անխախտ է, բնկեր Ստալի՛ն:

Ջանգեջի Գ և ո բ գ ն եմ, շատ մեծ փառք ունեմ,
Իմ բնտանիքովս ազատ կյանք ունեմ,
Կարմիր արևը հենց որ տեսնում եմ,
Կարծում եմ՝ էն դու ես, բնկեր Ստալի՛ն:

ՄԵՐ ՍՏԱԼԻՆ

Լենինյան ուղին ցույց տվող փարոս,
Աստղիդ մատաղ կրկնակի հերոս,
Դու մեր աշխարհի վառ արև ու հույս,
Քո ծնված ժամին, վայրկյանին մատաղ:
Կովկասյան երկրից ծնված վառ արև,
Քո ծնված ժամին, վայրկյանին մատաղ:

Վանեցիք երկրից շար գագառներին,
Աշխարհը հեշտո՞ր բշտամիներին,
Պողպատյա կամբով հայր, մեծ Ստալին,
Քո ծնված ժամին, վայրկյանին մատաղ:
Կովկասյան երկրից ծնված վառ արև,
Քո ծնված ժամին, վայրկյանին մատաղ:

Երգիչ Մամիկոնն առավ մխրաք,
Մի հոր արշալույս բացիր մեզ համար,
Հավիտյան լույս ես, լուսով աճողս,
Քո ծնված ժամին, վայրկյանին մատաղ:
Կովկասյան երկրից ծնված վառ արև,
Քո ծնված ժամին, վայրկյանին մատաղ:

ՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ...

դէ աշխարհի միջնաբերդն էս,
Պողպատ էս, ընկեր Ստալի'ն,
Հանճարեղ ամենագետ էս,
Պայծառ էս, ընկեր Ստալի'ն:

Պայծառափայլ բո լույսի տակ,
Մաղկեց երկիրը բովանդակ,
Բացեցիր դռները մեր փակ,
Մեր ազատարար, Ստալի'ն:

Ազատարար լույս անսրող,
Անձրև էս, հողին բույս տվող,
Երկիրը վարդի պես պտևող,
Մեր հաբազատ հայր, Ստալի'ն:

Հայր էս ժողովրդին հաստատ,
Միտքդ վսեմ, կամբքդ պողպատ,
Խփեցիր դուշմանին նամարդ,
Հզոր ու անհաղթ Ստալի'ն:

Անհաղթ անունդ երգեն Տիգրան,
Լույսերի օջախ է՝ Մոսկվան,
Հույս-ապավեն ողջ մարդկության,
Փրկության վարդոս, Ստալի'ն:

ՊՈԴՊԱՏԻՅ ԱՄՈՒՐ ԵՍ...

Ողբատից ամո՛ւր ես, ազնի՛վ դեկավար,
Առողջություն քեզի, սիրելի՛ Ստալին,
Թող մեր կյանքը մատա՛ղ լինի քեզ համար,
Ապրես, ապրես, զվարթանաս, գովելի՛ Ստալին:

Դու ես ժողովրդի իսկական զավակ,
Կոմունիզմն արել ես քեզ նպատակ,
Գործով աշողակ ես ամեն ժամանակ,
Աշխատավորին սիրելի Ստալին:

Շատ ենք ցանկանում, որ դու ապրես շա՛տ-շատ,
Իմաստուն դեկավար, մեր հայր հարազատ,
Մենք Պ ո ղ ո ս - Պ ե տ Ր ո ս ն ենք, որ երգում ենք արդ,
Առողջություն քեզի, անզի՛ն Ստալին:

ԱՊՐԻ ԸՆԿԵՐ ՍՏԱՎԻՆՔ

Ամբողջ երկրի Ղեկավարը,
Կեցցե՛ք ընկեր Ստավինը.
Լուսավորեց մեր աշխարհը,
Ապրի՛ք ընկեր Ստավինը:

Ստավինն ա ամուր սարը,
Զարգացրել ա մեր աշխարհը,
Մաքրել միջի վատն ու շարը,
Կեցցե՛ք ընկեր Ստավինը:

Իզուր շանցավ աշխատանքը,
Դասավորեց մեր աշխարհը.
Խավարեց բշտամու կյանքը,
Ապրի՛ք ընկեր Ստավինը:

Մ ա ր և ո ս յ ա ն ն էս բանն առավ,
Խոսքը չիմ Հայաստան լսավ.
Երանի՛ նրան, ով բեզ տեսավ,
Կեցցե՛ք ընկեր Ստավինը:

ԱԶԱՏՈՒԹՅԱՆ ԼՈՒՅՍԸ

ԴՆշպես չինջ երկնքից պայծառ արևը՝
Տաքացնում էս ու հույս տալիս, Ստալի՛ն,
Բանվորին, գյուղացուն, աշխատավորին՝
Ազատության լույս էս տալիս, Ստալի՛ն:

Կյանքումդ տեսել էս շատ արքայք ու բանտ,
Խելքդ անտակ ծով է ու կամքդ պողպատ,
Քեզանով հպարտ են բազում ազգ ու մարդ,
Երջանկություն, կյանք էս տալիս, Ստալի՛ն:

Ուսումդ առել էս Մարքսից—Լենինից,
Ճշմարտությամբ տանում էս բոլշևիկյան գիծ,
Լենինի մոտ շատ էս սիրվել ամենից,
Կոմկուսի ղեկավար, ընկեր Ստալի՛ն:

Պատվով կատարեցիր պատգամը Մեծի,
Տվեցիր բո երկրին շատ երկարե ձի,
Որքան խոսպան հող կար զրվեցին գործի,
Կոլեկտիվ—նոր կյանքի վարպետ, Ստալի՛ն:

Ես՝ Վարդանես, գրում եմ այս տողերը,
Սրտիցս դուրս չի գա բո այդ վառ սերը,
Դու մեր հոգատարն էս, հարազատ հերը,
Մեռողից էլ քանզի էս, ընկեր Ստալի՛ն:

Ս Տ Ա Լ Ի Ն

Մարքս—Լենինի ուսմունքը դու զարգացրիր, Ստալին՛ն,
Մարդով մարդուն շահագործման դարը քանդեցիր, Ստալին՛ն,
Վիշտ ու ցասում, ցավ ու տանջանքով լեցուն էր մեր երկիրը,
Մեր վզին նստած տերերից մեզ ազատեցիր, Ստալին՛ն:

Անողոր, անհազ տերերը մեզ գիշատել էին ուզում,
Անվերջ մեր արյունը խմել, մեզ հոշոտել էին ուզում,
Մարդկանց իրարուց անջատել և միշտ ըստրուկ էին ուզում,
Այդ դժոխքից մեզ հանելով, դրախտ գցեցիր, Ստալին՛ն:

Չարքաշ օրերից ազատվել, մենք բերկրալի կյանք ենք տեսնում,
Մրոտ նրազի փոխարեն էլեկտրական լամպ ենք տեսնում,
Կարկուտ տեղացուդ երկիները հիմա առանց ամպ ենք տեսնում,
Դու մեր այս երջանիկ կյանքի խնդությամբ աղբյուր, Ստալին՛ն:

ԴՈՒ ՄԵՐՆ ԵՍ

Վորում ենք, փորում ենք հանքը,
Հե՛յ չան, մեր Ստալի՛ն.
Քեզի մատաղ մեր կյանքը,
Անուշ ախպեր, Ստալի՛ն.

Դու մերն ես,
Մեր հերն ես,
Դու մեր ազիզ
Ընգերն ես,

Ազնիվ բարեկամ, Ստալի՛ն:

Դու կանգնել ես մեր բիկունքին,
Հե՛յ չան, դու մեր Ստալի՛ն.
Զիմըս էլ մատաղ բո չանին,
Դու մեր ազիզ հեր, Ստալի՛ն.

Միշտ մերն ես,
Մեր հերն ես,
Մեր պատվական
Ընգերն ես,

Բարի՛, իմաստուն Ստալի՛ն:

Մատաղ եմ հանքիդ զոհարին.
Հե՛յ չան, դու մեր Ստալի՛ն.
Գոհարի տիրոջ անունին,
Մեր քաղցր ախպեր, Ստալի՛ն.

Դու մերն ես,
Մեր սերն ես,
Դու մեր ախպեր,
Մեր հերն ես,

Իմաստո՛ւն, պայծառ Ստալի՛ն:

ԳՆՈՒՄ ԵՆՔ ԸՆՏՐԵԼՈՒ

Մաղիկներից պսակ հյուսած,
Այսօր զնում ենք ընտրելու,
Ալ ու ալվան հազած, կապած,
Ուրախ զնում ենք ընտրելու:

Ողջ երկրբում կին, տղամարդ,
Բացված ինչպես ծաղիկ ու վարդ,
Հավարվել են ուրախ, գվարք,
Մեծ Ստալինին ընտրելու:

Հայաստանի պատգամավոր,
Ստալինն է առաջավոր,
Այսօր ուրախ ենք, բախտավոր,
Ղեկավարին ընտրելու:

Ստալինին միշտ կերգի
Երգիչ, զուսանն ազատ երկրի,
Թող Սավևար խնդա, բերկրի,
Արժանավորին ենք ընտրելու:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ

Ս

ովետական ազատ երկրի
Պահապան Կարմիր Բանակը,
Ժառանգը մեծ Ստալինի,
Անբաժան Կարմիր Բանակը:

Ստալինյան կամրով կոփված,
Սիրով իրար եղբայրացած,
Բոլոր ազգերից միացած՝
Հզոր է Կարմիր Բանակը:

Բանակն է մեզ համար անցին,
Պաշտպանը մեր ինչքին, կյանքին,
Ժողովրդի մեծ հարգանքին
Միշտ արժան Կարմիր Բանակը:

Ստալինը աղբյուր մարդուն
Ազատեց, տվեց հաբուրյուն.
Պաշտպանում է ժիր ու արքուն՝
Մեր վարան, Կարմիր Բանակը:

Կովան, արյուններ քափեցին,
Թշնամիր սարսափեցին,
Մեզի խավարից փրկեցին
Հաղթական Կարմիր Բանակը:

ԿՈՒԽՈՋ ՀԻՄՆՈՂԻՆ ՄԵՌՆԵՄ

որնի մանր կրոնեմ,
Թերև, քերև կրոնեմ,
Կոլխոզ—աբաղ կվարեմ,
Կոլխոզ հիմնողին մեռնեմ:

Մեր կոլխոզի առտերը,
Կորել են մեր դարդերը,
Իսկը դրախտ են դառել
Մեր հին, խոպան հանդերը:

Կոլխոզնիկ յար, առա՛խաղ,
Կոլխոզ հիմնողին մատաղ,
Սովետական աշխարհում
Կյանքը դառել ա ուրախ:

ՆԿԱՐԴ ՏԵՍՍ, ՀԻԱՅՍ...

կարդ տեսա, հիացա,
Անճման պատկերիդ մեռնեմ,
Սիրտս խնդաց, ուբախացա,
Էն արժվի աչքերիդ մեռնեմ:

Դեմքդ է ազդող, պատվական,
Բարիք բերիր ողջ մարդկության.
Կոյխոգ, սովխոգ համայնական —
Մտեղծած դաշտերիդ մեռնեմ:

Երգիչ Հ ա Ր Ո Ւ Ք Յ Ո Ւ Ն Ն Լ մ արի,
Կուգեմ ապրես շա՛տ-շա՛տ տարի,
Ազատ, հավասար ու բարի,
Քո դրամ կարգերիդ մեռնեմ:

Ո՛վ ժողովուրդ...

Ո՛վ ժողովուրդ, դուք էլ ինձ հետ միասին
Ստալինին տեսնելու նպատակ ունենք.
Էն որ փրկեց մեզի ցարերի ցավից,
Արևին տեսնելու մեծ փափագ ունենք:

Մեր աշխարհը դառավ ուրախ վարդի բաղ,
Մենք նրա կյանքին, արևին մատաղ,
Մոսկովումը նստած իմաստուն, ուրախ,
Երևելի խոսող մին հաճնար ունենք:

Երգիչ Հարությունս չանկ շեմ, ծեր եմ,
Տարիքս անց եմ կացրել, երեխոց տեր եմ,
Ստալինի գործով նորից ծաղկել եմ,
Մրհեկ չիմս էլ չանկ, վարդ հասակ ունենք:

ՄԵՐ ԶՈՐԱՎԱՐԸ

 Երմանիան դուրս եկավ մեր դեմ պայքարի,
Ռտները դեմ առավ ապառաժ քարի,
Հանեցիր նրա դեմ քո բանակն արի,
Ո՛վ դու մեծ Զորավար, ընկեր Ստա՛լին:

Դեպ առաջ շարժեցիր հսկա տանկերըդ,
Դեպ երկինք սլացան սավառենակներդ,
Դեպ ծովեր լող տվին ռազմաւա՛լերդ,
Զորավո՛ր, Զորավար, ընկեր Ստա՛լին:

Մեր երկիրը խուժեց կատաղած նեղը,
Մեզ տիրել էր ուզում զոռոզ Հիտլերը,
Բայց փոշի դարձան նրա մտքերը,
Հաստատո՛ւն Զորավար, ընկեր Ստա՛լին:

Մեր բանակն աշխարհում մեկ ու մեկ հատ է,
Անաստան, անառիկ, ամուր երկար է,
Ու կերածը նրա առյուծի կար է,
Քաշերի՛ Զորավար, ընկեր Ստա՛լին:

Մի հոգի ու մի սիրտ զնացինք կոխվ,
Թշնամուն չարդեցիներ արիներ ցրիվ,
Հաղթանակն ապահով է, մերն է լրիվ,
Հաղթակա՛ն Զորավար, ընկեր Ստա՛լին:

Ես երգիչ ե ն ո բ ն եմ, գիտեմ մտքերդ,
Ապրում է իմ սրտում անմահ պատկերդ,
Կեցցե՛ս դու և բոլոր զինակիցներդ,
Հանճարե՛ղ Զորավար, ընկեր Ստա՛լին:

ՈՎՔԵՐ ԵՆ ԳՈՒԺ

Երբ որ կրովի ելավ ֆաշիստ Պերմանիան,
Իմաստուն մեր Ստալինը զբրեց հրբաման,
Կրովի դուրս եկան մեր քաշերը համայն:
Դողա՛ դու ֆաշիստ, ովքեր են գալիս,
Զորավար Ստալինի զորքերն են գալիս:

Մեր քաշերը ելան, սրտերը բնդաց,
Ու բռնում են առաջ հպարտ, սրբնրաց,
Զարմացավ, սև կապեց Հիալերը ցնդած:
Դողա՛ դու ֆաշիստ, ովքեր են գալիս,
Զորավար Ստալինի զորքերն են գալիս:

Ստալինի բազեններն եռկինը սլացան,
Ներքևում բնդացին ուսմբ ու հրբացան,
Անտառներ ու ձորեր ձայնից խլացան:
Դողա՛ դու ֆաշիստ, ովքեր են գալիս,
Զորավար Ստալինի զորքերն են գալիս:

Թշնամին կկորչի, նրան հաշ չկա,
Ու նբա գոհերին քիվ-համար չկա,
Դեպի ետ գնալու հանասարմի չկա:
Դողա՛ դու ֆաշիստ, ովքեր են գալիս,
Զորավար Ստալինի զորքերն են գալիս:

Թշնամու զորքերի շարքը կմաղվի,
Խոտի պես գերանդու գարկից կբաղվի,
Մեր հողում նրա զորքն անհետ կբաղվի:
Դողա՛ դու ֆաշիստ, ովքեր են գալիս,
Սովետական երկրի զորքերն են գալիս:

Գ Ո Ր Ի

Վրաստանի անբառամ զարդ,
Առատ բերքի դու ծով Գո՛րի,
Եվ հերոսներով բազմամարդ,
Խաղաղ ու ապահով Գո՛րի:

Շրջապատդ առատ ու լի,
Հայրական տուն Ստալինի,
Քեզ տեսնողին շատ երանի,
Քաշ ու աշխատասեր Գո՛րի:

Ե զ ո Ր Ը կուգե մշտական
Մնառ անվտանգ, անխտիան,
Անբառամ զարուհրվա նման,
Ապրես շատ դարերով Գո՛րի:

ՀԱՅՐ ՍՏԱՒԻՆԻՆ

Մարքս—Անինից ուսմունք առար,
Գիշեր-ցերեկ զազար շառար,
Բանվոր-գյուղացուն լուս զառար,
Մեր սիրելի՛ հայր Ստալին:

Պետք է գովեմ իսկականից,
Ժողովուրդն է գոն քեզանից,
Մեզ փրկեցիր ամեն ցավից,
Մեր սիրելի՛ հայր Ստալին:

Բոլոր բշտամյացդ կատես,
Իրանց արածո՛վ կդատես,
Պայքար ու կռիւմ մեկ հատ ես,
Մեր սիրելի՛ հայր Ստալին:

Երգիչ Շիրակն առավ բանը,
Սաղ մեա քո ազիզ ջանը,
Գուն ես մեր հույսն ու հավատը,
Մեր սիրելի՛ հայր Ստալին:

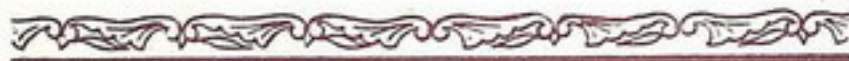
ԿԱՐՄԻՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Է՛յ, շա՛ն, սովետական կաբմի՛ր հայրենիք,
Մաղկունքով զարդարված բուրաստան ես դո՛ւ,
Ստալինյան լույսով ստացար բարիք,
Աշխատավոր դասին մեծ պաշտպան ես դո՛ւ:

Սովետական աշխարհ, սիրուն ես, կայտառ,
Անմար ջահի նման դարեր մընա վառ.
Մաղկում ես օր-օրի, դու շեն ու պայծառ,
Շրեղ, շնաշխարհիկ, աննման ես դո՛ւ:

Երգիչ Շի՛րա կն ասավ՝ դու ես իմաստուն,
Հաստա՛տ ես, հաստա՛տ էլ մնան հավիտյան,
Քո անունը կյանք կտա հողին ու մարդուն,
Նոր կյանքի ստեղծող, մտքի ծով ես դո՛ւ:

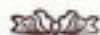

ԶՈՒՐ ԲԵՐՈՂԻՆ ՄԱՏԱՂ

Արարատյան շոր դաշտերին
էսօր ջուր տվողին մատաղ,
Տապից խանձված մեր աշտերին
Զովուրյուն բերողին մատաղ:

Խաւ կանաչով բոնեց աշտը,
Դալարեցին սարն ու հանդը,
Թփից ժպտաց կարմիր վարդը,
Վարդեր նվիրողին մատաղ:

Մեծ Ստալինն է այս բերել,
Զոր շուրին ջուր է տվել,
Երգիչ Աշոտ, խնդալ դու էլ,
Խնդուրյուն ցանողին մատաղ:

Դ ՈՒ Ե Ս

ու ևս մեզ կյանք-արե տալիս, անշամանդաղ հայր Ստալի՛ն,
Բյուր սզգերի եղբայրության հմուտ ղեկավար, Ստալի՛ն,
Քեզնով ենք մենք հասակ առել այս լուսահորդ ոսկե դարում,
Ո՛վ մարդկային երջանկության անշեղ նավավար, Ստալի՛ն:

Կյանքի անծայր ծով դաշտերին զոհարաշող լույս ևս տալիս,
Մեր բանակին, զոռ մարտերում, հաղթանակի հույս ևս տալիս,
Չոր դաշտերին, անապատին, ոռոգելով, բույս ևս տալիս,
Դու մեր կամքին ուժ ենընչող, զորեղ ու հաշտար, Ստալի՛ն:

Չանգեզուրցի Ալեքսանդրեն, բռնամբով առած հասակ,
Դուսան դառած, զովքդ է երգում հազա՛ր ձեվի, հազա՛ր տեսակ,
Դու մեր կյանքի վառ արշալույս, հաղթող հերոս, ծաղկապսակ,
Հաստատակա՛մ, հզո՛ր ու մե՛ծ, անշեղ զորավար, Ստալի՛ն:

ՍՏԱՎԻՅԱՆ ՄԵՐ ՊԻՐՆԸ

Մերան գովենք, գովական է
Ստավիւնյան մեծ պլանը,
Ամեն բանով պատվական է
Ստավիւնյան մեծ պլանը:

Քառասունվեցից մինչև հիսուն՝
Կունենանք շատ պողպատ, շուգուն,
Գլանվածք, երկարահանք սիրուն,
Ստավիւնյան մեծ պլանը:

Քարածուխ, նավթ, մերկաներ,
Մետաղահատ շատ դազգահներ,
Էներգիա, սովորմորիլներ,
Ստավիւնյան մեծ պլանը:

Հացահատիկ պահեստներով,
Բամբակ ու բուրդ վագոններով,
Վուշ ու հանար տոննաներով,
Ստավիւնյան մեծ պլանը:

Երգիչ Ի գ ի բ, լավ կըրքես,
Դեռ շատ բան կա, որ չգիտես,
Առաջնորդի կամքն է այդպես,
Ստավիւնյան մեծ պլանը:

Տ Ե Ս Ա Ն Ք

Սոցիալիզմի ուղիղ համփան զո՛ւ բերիր,
Բացիր մեր աչքերը, բարի լույս տեսանք,
Հինը կործանեցիր, ներկան զո՛ւ բերիր,
Լավ կյանք տվեցիր ամենուս, տեսանք:

Ողջ աշխատավորաց ընկեր առաջին,
Հոգին ես, հավատար ու սերն առաջին,
Փակ զոհները բաց արիր մեր առաջին,
Քեզնով էլ ուրախ, բարի հույս տեսանք:

Բանվոր դասակարգի մեծ հույսը զո՛ւ ես,
Կովի ելած աշխարհի վառ լույսը զո՛ւ ես,
Երգիչ Բ ա յ ա ն ի ս խրախույսը զո՛ւ ես,
Քեզանով աշխարհը նոգարույս տեսանք:

Բ Ա Ր Ո Վ, Ե Կ Ա Փ

Բարով եկաք, Հայաստանի կոռուկներ,
Ասեք՝ տեսե՛մ—ի՞նչ լուր բերիք դուք ինձի,
Սարով եկաք, Հայաստանի կոռուկներ,
Ասեք՝ տեսե՛մ—ի՞նչ լուր բերիք, կոռուկներ:

Երգելով անցել եք մայր Հայաստան,
Անցել, տեսել եք շքեղ Վրաստան,
Ման եք եկել անծայրածիր Ռուսաստան,
Ասեք՝ տեսե՛մ—ի՞նչ լուր բերիք դուք ինձի:

Ընկեր Ստալինը մեր ձայնն է լսում,
Պանդուխտ հայերիս Հայաստան կանչում,
Կարմիր դրոշակն է բարձր ծածանվում,
Ասեք՝ տեսե՛մ—ի՞նչ լուր բերիք դուք ինձի:

Պանդուխտ երգիչ եմ, ես Մաճուկ-Օղլի,
Հայրենիքիս կարոտով է սիրտս լի,
Մոտ է օրը, որ մեր իզձը կատարվի,
Եկող տարի լավ լուր բերեք դուք ինձի:

(Հորինված է Իրանում)

ՍՏԱՎՆԻ ՁԵԿՈՒՅՈՒՄԷ

Ստավինի զեկուցումը,
Նրա բազցր բառը ասեմ,
Գրած Սահմանադրությունը,
Ու կրակոտ նառը ասեմ:

Ճառը կրակ ու լուսատու,
Խոսքերը բազցր, հուսատու,
Զօլերը դարձուց բուսատու,
Բոլորի պատնառը ասեմ:

Պատնառ ըլնողն ապրի երկար,
Անունը հիշվի դարե-դար,
Ես Սյունիքս էլ սիրով վարար,
Մեծ հանճարի բարը ասեմ:

ԾԱԴԵԼ ԵՄ ԱՐԵՎԻ ՊԵՍ

Ա

ռաշնո՛րդ, բո աճունիդ իմ շանը մատաղ եմ արել,
Պայծառ լույսդ Կրեմլից՝ ողջ աշխարհին շաղ ես արել,
Ծագել ես արևի պես, շուրջդ շամշրաղ ես արել,
Բոլորած լուսնյակի պես փռել, շամանդաղ ես արել,
Սովետական երկիրը ծաղկած վարդի բաղ ես արել,
Անմահական բարիքով եղեմական բաղ ես արել:

Վերացրիր մուր խավարը պայծառ արեգակի նման,
Ճառագեցիր մարդկության մի ճոր լուսածագի նման,
Ձի՛ եղել և շի՛ լինի բո մեծ նպատակի նման.
Սիրեցիր դասակարգդ հարազատ զավակի նման.
Թշնամիքդ երկյուղից բաշված ավազակի նման,
Հսկա կամքիդ ուժովը՝ մեր սրտին ծիծաղ ես արել:

Երգիչները բո մասին գիշեր-ցերեկ խաղ են ասում,
Բայց փառապանծ գործերիդ մեկ մասն անշաղ են ասում,
Սովետական աշխարհի բեֆը ուրախ, շաղ են ասում,
Քեզանով հզորացած երկիրը խաղաղ են ասում,
Պայծառ համբավիդ մասին աշխարհով մեկ խաղ են ասում,
Քանի որ մուր աշխարհին լույս տվել, շափաղ ես արել:

Աճել եմ հողիդ վրա բանց խաղողի վազը անգին,
Գիտեմ, որ կանցնի մուտդ իմ խնդիրն ու արզը անգին,
Ձի լռելու Շ ա հ ր ա գ ի ս երգ ու տաղի սազը անգին,
Քեզ տեսնեի՝ կատարվեր իմ միակ մուրազը անգին,
Աշխարհի գինն ունի ինձ բո մի հատ մազը անգին,
Գազափարիդ փայլովը մեզ լուսաբարախ ես արել:

ԾԱԳԵԼ ԵՄ ԱՐԵՎԻ ՊԵՍ

Առաջնորդ, քո անունիդ իմ ջանը մատաղ եմ արել,
Պայծառ լույսդ Կրեմլից՝ ողջ աշխարհին շաղ ես արել,
Մագել ես արևի պես, շուրջդ շամշրաղ ես արել,
Բոլորած լուսնյակի պես փռել, շամանդաղ ես արել,
Սովետական երկիրը ծաղկած վարդի րաղ ես արել,
Անմահական բարիքով եղեմական րաղ ես արել:

Վերացրիր մուր խավարը պայծառ արեգակի նման,
Ճառագեցիր մարդկության մի նոր լուսածագի նման,
Ձի՛ եղել և շի՛ լինի քո մեծ նպատակի նման.
Սիրեցիր դասակարգդ հարազատ զավակի նման.
Թշնամիքդ երկյուղից բաշված ավազակի նման,
Հսկա կամքիդ ուժովը՝ մեր սրտին ծիծաղ ես արել:

Երգիչները քո մասին գիշեր-ցերեկ խաղ են ասում,
Բայց փառապանծ զործերիդ մեկ մասն անջաղ են ասում,
Սովետական աշխարհի բեჭը ուրախ, շաղ են ասում,
Քեզանով հզորացած երկիրը խաղաղ են ասում,
Պայծառ համբավիդ մասին աշխարհով մեկ խաղ են ասում,
Քանի որ մուր աշխարհին լույս տվել, շափաղ ես արել:

Անել եմ հողիդ վրա բանց խաղողի վազը անգին,
Գիտեմ, որ կանցնի մտդ իմ խնդիրն ու արզը անգին,
Ձի լուելու Շահրազիս երգ ու տաղի սազը անգին,
Քեզ տեսնեի՝ կատարվեր իմ միակ մուրազը անգին,
Աշխարհի զինն ունի ինձ քո մի հատ մազը անգին,
Դադափարիդ փայլովը մեզ լուսաբարախ ես արել:

ՍՏԱՆԻՆԻ ԵՎ ԱՇԽԱՐՀԸ

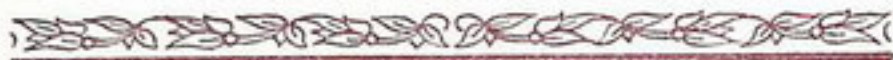
Դարեր անցան, ոչ մի լույսով չփայլեց սերը աշխարհի.
Լուսից շատ խավարն է իշխել ու եղել հերը աշխարհի.
Մեկ տեղ արև, հագար տեղ ամպ, սև սարսափի մրրիկներով՝
Հեղեղել ու ծածկել են միշտ մարի լույսերը աշխարհի:

Բայց հանճարեղ մարդկանց գործից կյանքի նոր առավուտ փայլեց,
Կյանքի լույսը մեծ Լենինի արև հանճարով հառազեց.
Ու աշխարհը այդ արևին շորթորդությամբ արև կոչեց.
Ստալինյան լույսով կորան կարկուտի ամպերն աշխարհի:

Ստալինը մի աշխարհ է՝ աշխարհին նոր կյանք տալու մեջ.
Աշխարհաշեն իր բանակով նա աշխարհի սիրտն է անվերջ.
Նրա շնչով ու հանճարով, Լենինի ջրոշով վառ ու անշեշ,
Պիտի փրկվեն կապանքներից բոլոր ազգերը աշխարհի:

Յորանասուն տարիներում, յորանասուն դարից էլ շատ,
Պայքարել է չարիքի դեմ, սողապատ կամրով իր անվնաս.
Յաշխատական բարբարոսը օդը ցնդեց, կորավ անհայտ,
Այժմ նոր լույսով են գործում ժողովուրդները աշխարհի:

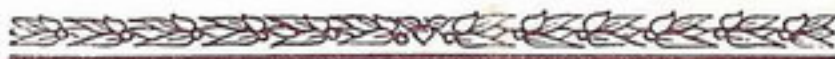
Տեսավ աշխարհն ու հավատաց հաղթանակին այն փառասպան.
Ուրից—երկրի ոսոխները տենդի մեջ են խիստ զագազած.
Ազգ ու ցեղեր վառ հավատի, վառ մուրազով համրա ելած,
Նրա լույսով տեսնել կուզեն զալիք դարերը աշխարհի:

Որի համար բոլոր մայրերը սրտի անուշ օրորներում,
Նրա անվան երգն են հիշում ու մանկանց մեջ նոր լույս վառում.
Նախքան արևին նայելը նրա նկարն են համբուրում,
Մտավոր քեից արթնացած, մեծ ու փոքրերը աշխարհի:

Ու իմ Աշխույժ սրտիս երգն է՝ նրա փառքի հույսով օծովում.
Պիտի հնչել երկրից երկիր, գործի կանչել բոլոր մարդկանց,
Ու մարդիկը Ստալինյան արևի շուրջ համախմբված,
Լույսերով պիտի ողողեն սար ու ձորերը աշխարհի:

ՄԵՐ ՀՈՒՅՍ ՄՏԱՎԻՆ,

Ո՛ւ մեր կյանքի միակ փրկիչ, դո՛ւ մեր պահապան, Ստալի՛ն,
Մեր սրտերի ամեն ցավին բժիշկ, ղեղ-ղարման, Ստալի՛ն,
Դո՛ւ լույսերի ակ ու աղբյուր, մարի արև՝ խավարի ղեմ
Սև-մուր ամպերը կործանող, փայլուն ծիածան, Ստալի՛ն:

Վիշտ ու կարիք մեռավ մեր մեջ, աշխարհը դրախտ է այսօր,
Ուր նայում ես՝ խինդ ու ծիծաղ, Լեռնակուրյան բախտ է այսօր,
Այդ հավատը մեր սրտերում միշտ վառ ու անխախտ է այսօր,
Որպես հարատև արեգակ, անվե՛րջ, հավիտյա՛ն, Ստալի՛ն:

Արևելքից մինչ արևմուտք, հյուսիսից հարավ, ողջ աշխարհ,
Ազատության դաշտի վրա բո արևն է կապել կամար.
Դո՛ւ խաղաղության մարգարե, դու կյանքի արև մեզ համար,
Ազատության նոր արշալույս, մարերի օվկիա՛ն, Ստալի՛ն:

Խորաբափանց բո մարերը իբրև անուշ մայիս մեր մեջ,
Վառման բույրի, անուշ հովի շողով են ման գալիս մեր մեջ,
Ամեն բույս կյանք ու արև, հույս ու սեր են տալիս մեր մեջ,
Դո՛ւ մեր յարև, դո՛ւ մեր մայիս, դո՛ւ մեր զարուն, չա՛ն Ստալի՛ն:

Այս իմ Երգը ժողովրդի ողջ սրտերն է բո ղեմ բանում,
Որովհետև շատ եմ եղել ամեն շրջան ու ավանում,
Աշխատավոր մարդկությունը, որպես մեծ հոր բեզ է պաշտում,
Քանի որ ամե՛ն բանի մեջ բեզ են պարտակում, Ստալի՛ն:

Այդ ու ազինք, արյան ծովից այսօր կյանքի դրախտ են ընկել,
 Նենգ ու դավի նախնից փրկված, ծաղկած բուրաստան են ընկել,
 Ողջ ազգերը եղբայրացած, խաղաղության գիրկն են ընկել,
 Հանուն ցանած բո սերմերի, բարի սերմնացան, Ստալի՛ն:

Մրտիս հարմար լեզու չունեմ ամեն բարիքդ բվելու,
 Սարեր, ձորեր հողի առած՝ զալիս են փառքդ տոնելու,
 Աշխարհն այսօր պատրաստ է իր սիրտն ու հոգին բեզ տալու,
 Այնքան որ վե՛ն ու ազնիվ ես, դո՛ւ մեր պատվական, Ստալի՛ն:

Թե մի օր ֆաշիզմը նենգ՝ ելնի ընդդեմ երկար կամքիդ,
 Եվ ուզենա ուժը կոտրել բո անվեհեր, սրողպատ կամքիդ,
 Կարմրադրոշ բանակըդ մեծ, լսելով բո անհաղթ կամքիդ,
 Կեղևի ոտքի մի մարդու պես, մեկ սրտի նման, Ստալի՛ն:

Կարմրադրոշ բո բանակը, որ մեր ծոցից ենք բեզ տվել,
 Լենինյան բարձր հանճարի հոգին նրա մեջն ես դրել,
 Մեր տղայք, աղջկերք, օժտված բո շնչով, հեղուս են դառել,
 Որ օձից էլ վատ բշտամուն հակահարված տան, Ստալի՛ն:

Այսօր սերունդներ միացված Լենինյան մեծ հանճարի շուրջ,
 Ու բո ձեռքով կոսած-կոփած փրկության նախապարհի շուրջ,
 Կոմունիզմի վառ շողերը-արագ բափով աշխարհի շուրջ,
 Այսօր բո հանճարն է վառում, լույսերի պաշտպան, Ստալի՛ն:

Աշխույժ հոգիս լսել կուզե զեր մի բույն ձայնդ ազդու,
 Ողջ աշխարհին մեկ սիրտ դարձնող հայրական հրամանդ ազդու,
 Կեցցե՛ փայլուն մտքիդ կերտված, անխախտ հենարանդ ազդու,
 Կեցցե՛ կազմդ բանակիդ հետ, անմա՛ն, անվախճա՛ն, Ստալի՛ն:

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅՐԵՆԻՐԻՆ

Կարտացիր փառքի աստղով, Սովետական Հայրենիք,
Որով դարձար դու մարդկության վառ ծիածան, հայրենի՛ք,
Այսօր աշխարհն հավատով լի քեզ է դիմում հիացած,
Դու ազգերի եղբայրության, երջանկության հայրենիք:

Ինչպես արևն աստղերի մեջ րազունին է բնության,
Այնպես էլ դու աշխարհի մեջ նոր արև ես նոր զառնան,
Դյուցազնագարմ վեհ բանակի կենսատու մայր բաշության,
Անպարտելի ուժի աղբյուր և անասան հայրենիք:

Անձայրածիր քո սպիերից մինչև Կովկասը բաշարի,
Երբ տեղը գա, մեկ մարդու պես մարտի կելենն պայքարի,
Դու բախտերի արարչագործ կարմիր աստղը աշխարհի,
Դու անպարփակ ազատության և զիտության հայրենիք:

Ու իմ անուշ Հայաստանն էլ իր լեռներով երկնացող,
Մոլորակն է Սովետական Հայրենիքի լուսաշող,
Քաղաքներից քե գյուղերից նոր դավիրներ փոխ առ փոխ,
Ան ու ժամ են քո ըշնամուն ու քեզ պաշտպան, հայրենիք:

Պատերազմի բոցերի մեջ քու հանճարից լուսազեղ,
Ակադեմիան շողաց պայծառ հայրենիքում իմ շքեղ,
Դալիք դարեր ու սերունդներ կարդան փառքդ փառանեղ,
Քեզ արևից գեր կդասեմ, անմահության հայրենիք:

Զարկդ փշրեց սև վիշապի ժանիքները մարդակեր,
Զարկդ ցրեց ֆաշիստական առասպելը հիմնիվեր,
Զարկդ բերեց ողջ աշխարհին օր ու արև լուսարեր,
Տիտանների, հերոսների սուրբ օրորան, հայրենիք:

Ա շ խ ու յ ժ երգս փառքիդ մասին պիտի հնչե անխափան,
Որպես կյանքի նոր ահագանգ ուխտի ելած մարդկության,
Փա՛ռք հանճարիդ, փա՛ռք բանակիդ, փա՛ռք րիկունքիդ միասնական,
Որ հարբել են ու կհարբեն կյանքի ճամբան, հայրենիք:

ՋԱՆ ՍՏԱՎԻՆ

Դու նստում ես Մոսկվայում,
Ջա՛ն Ստավին, չա՛ն Ստավին,
Երկիրն անշեղ ղեկավարում,
Ջա՛ն Ստավին, չա՛ն Ստավին,
Պողպատի նման, Ստավի՛ն:

Վրաստանի բույսերն ես դո՛ւ,
Մեր երկրի լույսն ես դո՛ւ,
Ժողովրդի հույսն ես դո՛ւ,
Ջա՛ն Ստավին, չա՛ն Ստավին,
Պողպատի կամբով, Ստավի՛ն:

Մեր երկիրն ես դու զարդարում,
Ջա՛ն Ստավին, չա՛ն Ստավին,
Մեզ ղեկը կոմունիզմն ես տանում,
Ջա՛ն Ստավին, չա՛ն Ստավին,
Պողպատի նման, Ստավի՛ն:

Բարի աչքով նայում ես մեզ,
Ջա՛ն Ստավին, չա՛ն Ստավին,
Խաղ ու տաղով երգում ենք բեզ,
Ջա՛ն Ստավին, չա՛ն Ստավին,
Պողպատից ամուր, Ստավի՛ն:

ԻՍԿԱԿԱՆ ՊՈՂՊՈՍ ԷՍ

Լենինի հետ դու միասին
Իսկական սյուզամ'տ ես, սյուզսատ.
Մեր աշխարհի լույսը բացիր,
Իսկական սյուզամ'տ ես, սյուզսատ:

Սովորեցիր Մեծ Լենինից,
Դարձար նրան կուռ զինակից,
Զվախեցար բանտ-աքսորից,
Իսկական սյուզամ'տ ես, սյուզսատ:

Լենինի հետ մտածեցիր,
Չար քշնամուն շախշախեցիր,
Ժողովրդին ազատեցիր,
Իսկական սյուզամ'տ ես, սյուզսատ:

Ժողովրդին դու սիրեցիր,
Մեզ ազատ կյանք նվիրեցիր.
Աշխարհին նոր լույս բացեցիր,
Իսկական սյուզամ'տ ես, սյուզսատ:

Գրիգորն է ուրախ երգում,
Մեր երկիրն է ծլում, ծաղկում,
Ստալինն է առաջնորդում,
Իսկական սյուզամ'տ ես, սյուզսատ:

Մ Ո Ս Կ Վ Ա

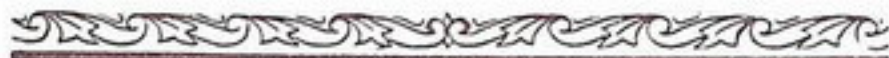
Սովետական մեր աշխարհի
Մայրաքաղաքն էս դու, Մոսկվա՛,
Աշխատող մարդկության արի
Հոգի ու կյանքն էս դու, Մոսկվա՛:

Ժողովրդի ուսուցիչ—հայր
Ստալինի բնակավայր,
Դավում է քեզ արար աշխարհ,
Ողջին բերկրանք էս դու, Մոսկվա՛:

Տեսրդ ցարի ժամանակվա
Փոխվել է, էլ չկա հիմա,
Մեղդ անրիվ հիմնարկներ կան,
Ողջիս պարծանքն էս դու, Մոսկվա՛:

Մի համեստ հայ զուսան եմ էս,
Հոգով-մարմնով մատաղ եմ քեզ,
Հոգս ու ցավից փրկեցիր մեզ,
Դ ր ի զ ո ր ի ս րանց էս դու, Մոսկվա՛:

ԵՐԴ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻՆ

Եւ Ստալին, ջանքի՛դ մեռնեմ,
Քու մարդասեր կյանքի՛դ մեռնեմ,
Համայն աշխարհ սեր եւ սփռում,
Ժայռից ամուր կամքի՛դ մեռնեմ:

Աշխարհ եկար ինչպէս լույս օր,
Եղար միշտ մեզ պաշտպան հզոր,
Քեզանով ենք մենք կյանք առնում,
Թե՛ գյուղացի եւ թե՛ բանվոր:

Հաննար եւ դու արեգակա՛ն,
Արեւի պէս անմահակա՛ն,
Մեր աշխարհին կյանք եւ տալիս,
Լուսավորում մեր ապագա՛ն:

Շ երամս՝ բեզ լավ նաեաշել,
Սիրուդ համար խաղ եմ կանչել,
Թեպէտ շորցել էի վաղուց,
Այսօր նորի՛ց եմ կանաչել:

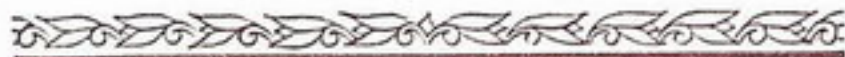
ԱՏԱԼԻՆԻ ՊԱՏԿԵՐԻ ԱՌՁԵՎ

Կարծր պողպատ ամրոց էս,
Կյանքի շքեղ դպրոց էս,
Անշեշ չափ էս բյուրեղից,
Հուր արև էս աշխարհին:

Օվկիան էս խոր, անհատակ,
Գանձեր շատ կան խորքիդ տակ,
Ոչ մի աշխարհ չի ծագում՝
Քեզ պէս պայծառ արեգակ:

Ստալին, հայր հարազատ,
Կյանք տվիր մեզ հար, ազատ.
Շ երամս էլ շուխ պատկերեղ
Կառնեմ հրեմփանք ու լազար:

ԱՌԱՋ ԽԱՎԱՐ ԷՐ...

Առաջ խավար էր մեր շուրջը,
Մինչ եկավ մանգաղն ու մուրներ,
Դու ևս մեր բախտի կամուրջը,
Հայր Ստալին, չա՛ն Ստալին:

Դու մեր կյանքն ևս անշեղ վարում,
Մեր երկիրը լուսավորում,
Հատդ չկա ողջ աշխարհում,
Դու մեր աննման Ստալին:

Դու մեր երկրի ամուր հիմքն ևս,
Դու մեր հույսն ու հավատն ևս,
Մեր սիրելի հարազատն ևս,
Մեր մեծ հոր նման, Ստալին:

ԼԵՆԻՆԸ ԵՎ ՍՏԱՎԻՆԸ

Քան տարիդ ցանկամ դառնա բսան դար,
Ամենայն տեղ մարդիկ ապրեն հալածար,
Խարդախ, դաժան իժեր կորչեն շարվեշար,
Քո անունդ անմահ մնա, ո՛վ Լենին,
Կեցցե՛ս, ապրես դու, անվեճե՛ր Ստալին:

Համայն աշխարհ գաղափարիդ միանար,
Շահագործողն էս աշխարհից վերանար,
Թող մեր առաջնորդը տեսներ, հիանար,
Անունդ անմոռաց մընա, ո՛վ Լենին,
Երկար ապրես, մեր անճամա՛ն Ստալին:

Դուք վերացրիք ողջ զրկանք ու տառապանք,
Դուք տվիք աղքատին հաց ու սփռփանք,
Ստեղծեցիք ուրախ և ունեւոր կյանք.
Անմահ կմնա գործդ, ո՛վ Լենին,
Հազար տարի ապրես, մեր հա՛յր Ստալին:

1937 թ.

ՄԵՐ ՍՏԱԼԻՆ

Առատաբեր մեր աշխարհի ուրախ կյանքն էս, հա՛յր Ստալին,
Վառ շողերով կրեմլից ծագող արեգակն էս, հա՛յր Ստալին,
Աշխարհի մեշ քո անունով հաղթանակ էս, հա՛յր Ստալին,
Սոցիալիզմի—կոմունիզմի դրոշակ էս, հա՛յր Ստալին:

Ո՛վ մեծ հանճար, փառքիդ մատաղ, դու նոր արև, դու նոր աշխարհ,
Ե՛վ երկինք էս, և՛ հուր արև, աշխարհս քեզնով է դալար:

Արդարության շահը ձեռքիդ, փայլում էս ու առաջ անցնում,
Քո դրոշով հաղթանակը միշտ տանում էս, առաջ անցնում,
Մի նոր աշխարհ, մի նոր զավիթ կառուցում էս, առաջ անցնում,
Դու բոլորին շերմացնող անշեշ կրակ էս, հա՛յր Ստալին:

Քո ստեղծած նոր աշխարհի անմահական զարունն էս դու,
Դարեր ապրող փառքդ երգող երգիչներիս մուսան էս դու,
Աշխարհաշեն քո բանակով խաղաղության ամրոցն էս դու,
Նոր աշխարհի, նոր գիտության վեհ զագարն էս, հա՛յր Ստալին:

Քո լույսով են երկնքի մեշ աստղերն ապրում, ո՛վ իմաստուն,
Փառքիդ համար տառեր կազմում, անունդ գրում, ո՛վ իմաստուն,
Արեն անգամ քեզանով է հպարտանում, ո՛վ իմաստուն,
Աշոտն ասաց—ողջ աշխարհի լուսաբացն էս, հա՛յր Ստալին:

ՀՈՒՅԺ ՄԵՇՈՋՈՐ ԵՍ...

ույժ մեծագոր Ես, Ստալի՛ն,
Վեհուրյան հոշակիդ մատաղ,
Փրկիչը արար աշխարհի,
Պայծառ դրոշակիդ մատաղ:

Թե ասեմ ավաստ սուր Ես դու,
Է՛լ ավելի ամուր Ես դու,
Թշնամուն այրող հուր Ես դու,
Շաներող հուր կայծակիդ մատաղ:

Քննող, զննող, մտքով հասուն,
Ե՛վ հերոս Ես, և՛ իմաստուն,
Ուղեցույց փարոս Ես փայլուն,
Անմար աշտանակիդ մատաղ:

Թշնամուն հեռու վանեցիր,
Մեր աշխարհից դուրս հանեցիր,
Խփեցիր ու կործանեցիր,
Քո Կարմիր Բանակիդ մատաղ:

Հ ա վ ա ս ի ն հոգով հետևեց,
Մեծ հանձնարիդ գործը զովեց.
Ողջ աշխարհը թեզ ողջունեց,
Հաղթանակ օրդենիդ մատաղ:

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՎՐԱՍՏԱՆ

Բոլո՛ր երկրների միջին դու ակն ու գոհար Վրաստան,
Քիչ կա քեզ նման գեղեցիկ, գրավիչ աշխարհ, Վրաստան,
Հանքերով լի, այգիներով, օդը օգտակար, Վրաստան,
Քո առողջ զավակներիցդ դուրս կգան հաննար, Վրաստան:

Տվե՛կ ես մեզ Մեծ Ստալին, փայլում է արևի նման,
Նրան նվիրված գինակից բնկեր Լավրենտի Բերիան,
Անրիկ կարմիր ուսանողներ, մի ծով ես դառել գիտությամ,
Հերոսներից առաջադեմ, գործի ղեկավար, Վրաստան:

Ամենքն իրենց մոր լեզվով կրթվում են չոկ-չոկ ցեղերդ,
Քաղաքներից շեն տարբերվում այժմյան կոլխոզ գյուղերդ,
Բուծիչ հանքային ջրերով կյանք են հանգստյան տեղերդ,
Մահամերձ հիվանդին անգամ կանեն դեղ ու հար, Վրաստան:

Մայրաքաղաքդ Թբիլիսին հռչակավոր համբավ ունի,
Մեծ հերոսի հայրենիք ես, փառք ու պատիվ քեզ արժանի,
Պատրաստ է զուսան Հավասին, ամեն անգամ գովքդ անի,
Քանի կապրի, պիտի երգե անվերջ, անդադար, Վրաստան:

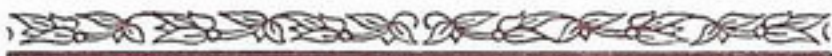
ՍՏԱԽԻՅԱՆ ՄԵՐ ՁՐԵՆԻՈՎ

Մենք նոր բերդեր կկառուցենք
Ստախիւնյան նոր օրենքով,
Անբավ հարստություն կառնենք՝
Հնգամյակի նոր օրենքով:

Թշնամու տված վերքերը
Կրուժեն մեր հարտար ձեռքերը.
Կծաղկեն անգամ բարերր՝
Հնգամյակի նոր օրենքով:

Հ ա վ ա ս ի՛, բանելու օրն է,
Ինչքան էլ որ դառնա, բռն է,
Այսօր մեր աշխարհում տոն է՝
Ստախիւնյան նոր օրենքով:

Ս Տ Ա Լ Ի Ն

Սգառ ու Լըշանիկ կյանքի ստեղծիչ,
Շնորհալի, մեծ, հանճարեղ Ստալի՛ն,
Խնամակալ բժիշկ, վշտի սփռփիշ,
Արդարության պաշտպան, անշեղ Ստալի՛ն:

Մեծ վիշապին տապալեցիր անվեհեր,
Մեր աշխարհին պարգևեցիր նոր պատկեր,
Մերից մինչև մանուկ, ցերեկ ու գիշեր,
Քեզ են զովաբանում, հզոր Ստալի՛ն:

Հրկեզս ուխտել եմ, ո՛վ բարեխնամ,
Քեզ երգելով պիտի հիշեմ ամեն ժամ,
Զմեռենք, մինչև զոհն մեկ անգամ
Տեսնե՛ք պատկերդ շքեղ, Ստալի՛ն:

ՄԵՐ ԱՆԽԱՐՀԻ ՓԼՈՒՔ ՈՒ ՊԼՐՅԱՆՔ

Խաղաղություն ցանկացողներն ամեն ժամ,
Տալիս են քեզ մեծ գովասանք, Ստալի՛ն,
Մեծագոր Առաջնորդ, հայր բարեխնամ,
Խմաստության աղբյուր ու հանք, Ստալի՛ն:

Մեր աշխարհի փառք ու պարծանք, Ստալի՛ն,
Դու հաղթող զորավար, մեր կյանք, Ստալի՛ն:

Նախնի շոր անապատ տեղերն անպիտան,
Դարձրիր բազմօգուտ այգի՛, զործարան,
Էլ շունենք հին քաղաք, հին գյուղ, հին ավան,
Հին հող ու ջուր ու հին ապարանք, Ստալի՛ն:
Դու մեր լեզրի փառք ու պարծանք, Ստալի՛ն,
Ե՛վ հաղթող զորություն, և՛ կյանք, Ստալի՛ն:

Ամբողջ երկրագնդի աշխատավորներ
Քեզ են փառաբանում, ո՛վ դու անձնվեր,
Մեզ դատր տանջանքից ազատող և մեր
Սրտի ուրախություն, բերկրանք, Ստալի՛ն:
Ամենք կտան քեզ գովասանք, Ստալի՛ն,
Աշխատողի համար դու կյանք, Ստալի՛ն:

Հրկեզը բո օրոր շունի վիշտ ու վերք,
Դարձել է շափազանց ուրախ սրտի տեր,
Դո՛ւ ժողովրդի հույս, և՛ հայր, և՛ ընկեր,
Ընդունի մեր սեր ու հարգանք, Ստալի՛ն:
Աշխատավորության պարծանք, Ստալի՛ն,
Անշամանդաղ արև ու կյանք, Ստալի՛ն:

ՀԱՍՏՈՏ ՄՆԱ ՍՏԱՎԻՆԸ

 ազար տարվա ավերակը
նորոգում ա Ստավինը,
Օգնում ա միշտ բեկածներին,
Հաստատ մնա Ստավինը:

Ջուր հասցրին մինչ «Ուշ-բափան»¹,
Ջարժացել են Սիսիան, Ղափան,
Քաշեց Սովետը էդ չափան,
Կեցցե՛ր բնկեր Ստավինը:

Դուսան Արա՛, գովարանի՛,
Դովետիդ ա խիստ արժանի,
Չոր սարերից չորս կը հանի,
Ապրի մեր լավ Ստավինը:

¹ Շինարարությունը Հանրապետությունում:

ՍՏԱՆԻՆԻ ՆՄԱՆ

Փախան Զանգեզուրից մուսափար, դաշնակ,
Մոսկովից ստացած համակ ունենք մենք.
Մեր սար ու ձորերը փայլում են ահա
Ստալինի դրկած նրազ ունենք մենք:

Ստալինը մին ա, լույսերը հազար,
Երկիրը դարձրեց դրախտ լալազար,
Քչեց, վերացրեց կուլակ, ջանրեզար,
Լա՛վ իմացեք, Կարմիր Բանակ ունենք մենք:

Բացվի՛ր, պայծառացի՛ր, ո՛վ գուսան Արա,
Այսուհետ զխովդ էլ չի գա խարա,
Ինչքան կուգե փրչե ցուրտ դիամարը,
Ստալինի հման արե ունենք մենք:

Ս Տ Ա Լ Ի Ն

Սովետական մեծ աշխարհի անմարելի հուր, Ստալի՛ն,
Մեր երջանիկ խաղաղ կյանքի կենսատո՛ւ աղբյուր, Ստալի՛ն,
Թշնամու զլխին շողացող անպարտելի սուր, Ստալի՛ն,
Հավերժորեն դու մեզ հետ ես, արդարության բուր, Ստալի՛ն:

Հզոր հայրենիքդ է անկախ բո վերխարի ժողովրդով,
Ապրում ենք երջանիկ, ուրախ՝ կոլխոզային առատ բերքով,
Ոչ մի բշնամուց չունենք վախ բո անպարտելի բանակով,
Աշխարհում չկա մի երկիր մեզանից հզոր, Ստալի՛ն:

Հին ցամաքած անապատներում կարեաղբյուրներն են կարկաշում,
Քո արևի վառ շողերով կարմիր վարդերն են բողբոջում,
Աշխարհիս ամեն մասերում բո նոր սերունդներն են անում,
Հավերժ կյանքի վառ գարուն ես, անմահական բույր, Ստալի՛ն:

Հոկտեմբերյան հաղթանակի լույսի փարոսն ես, Առաջնո՛րդ,
Կոմունիզմի մարտիկների մեծ խրախույսն ես, Առաջնո՛րդ,
Քեզ նվիրված ժողովրդի հավատն ու հույսն ես, Առաջնո՛րդ,
Ամեն շարիրը խորտակող ես, կամբովդ ամուր, Ստալի՛ն:

Անինի արդար օրերի հավատարիմ բաշ ղեկավար,
Ամեն ազգի հարազատ հայր, հայ ժողովրդի փրկարար,
Ս Ե ր ո Ւ Ն է երգում քեզ համար Հայաստանից միշտ անդադար,
Կարոտ ենք քեզ, մեծ բարերար, արի մեզ մոտ հյուր, Ստալի՛ն:

Մ Ե Յ Ս Տ Ա Լ Ի Ն Ի Ն

ու մեզ հետ ես ամեն օր աշխատանքում ու խնջույքում,
Մեր մեծ առաջնորդ ամրակուռ, բանկազին ընկեր Ստալի՛ն,
Մարտերի մեշ հաղթազրան և առօրյա մեր բիկունքում՝
Անհաղթելի ենք մենք բեզ հետ, սիրելի ընկեր Ստալի՛ն:

Մեր բանակի նման հզոր փառքով հավասարը չկա,
Նա սարսամի է ռոտներին, կայծակ բուր է երանց վրա,
Օդում, ցամաքում, երկներում անսպարտելի հզոր է նա,
Նա բո որդին է հաւրագատ, սիրելի ընկեր Ստալի՛ն:

Ինչպես իմ հայրենի լեռները՝ ժողովուրդն է հաճախմբված,
Ինչպես հզոր, անառիկ բերդ մեր բիկունքն է միավորված,
Քո շնորհիվ մեր իղձը մեկ, մեր համբան մեկ՝ Լոբաշյաքցած,
Ժողովուրդների մեծ Առաջնորդ, սիրելի Ստալի՛ն:

Գուսան Ս Ե ր ո բ ն ամբողջ հոգով քա մեծ փառքն ու գործն է երզում,
Ստալինյան լույսերով լի իմ Հայաստանն է արդ ծաղկում,
Ժողովրդին մեր տառապյալ դու լուսե կյանք տվիր, խնդում,
Հավերժական մեր հաւրագատ, պաշտելի ընկեր Ստալի՛ն:

ՍՏԱՎԻՆ ՋԱՆ, ԳՈ ԳԱՂԱԲԸ...

Ող աշխարհին զարմացրեց, Ստավին ջան, բո բաղաբը,
Քաշերովրդ հրաշք գործեց, Ստավին ջան, բո բաղաբը,
Ֆաշխատներին շարդեց, չեշեց, Ստավին ջան, բո բաղաբը,
Հաղրանակով գերագանցեց, Ստավին ջան, բո բաղաբը:

Կարմիր Բանակը բաշարի կովեց առյուծի նման,
Հայրենիքը կրծքով փրկեց ամուր ամբոցի նման,
Զար քշեամուն վառեց բողեց, կայծակի, բոցի նման,
Հիտլերի օջախը մարեց, Ստավին ջան, բո բաղաբը:

Քամին մեծ սարին շմաշեց, շէր կարող, մեշը փուշ էր,
Փրփուրը ծովին չըշեց, շէր կարող, մեշը փուշ էր,
Փայտը պողպատին շտաշեց, փտած էր, մեշը փուշ էր,
Ս եր ո բ ի առածը հաստատեց, Ստավին ջան, բո բաղաբը:

ՍՏԱՎԻՅԱՆ ՅՐԵՆԲԸ

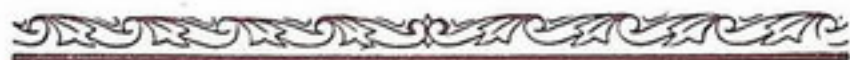
 այրենիրիս ալ պսակն է Ստավիեյան մեծ Օրենբը,
Պսակի անգին ակն է Ստավիեյան մեծ Օրենբը,
Փայլում է ամեն մի տառը ժամանակի դարերի մեշ,
Անհանգչելի վառ կրակ է Ստավիեյան մեծ Օրենբը:

Տվել է մեծ իրավունքներ ամեն ցեղի և ազգության,
Արևի լույս բացվեց մեր դեմ ու պայծառ կյանք երջանկության,
Լի իրավունք աշխատանքի և հանգստի ու կրթության,
Ուրիշ բարձր փափաղ շունենք, բան Ստավիեյան մեծ Օրենբը:

Մինչ հավիտյան միացել են ժողովուրդներն այդ մեծ գրքով,
Որպես եղբայր մենք ապրում ենք լուսավոր այն վառ արևով,
Ու չարդել ենք սև ֆաշիզմը մեր ամրակուռ պողպատ քրով,
Թշնամու սրից ուժեղ է Ստավիեյան մեծ Օրենբը:

Ս ե ռ ը Ր գ ու ս ա ն, մատաղ լինես էս ոսկե գիրքը գրողին,
Ժողովրդին իր խմատունն ու մեծ սիրով այն սիրողին,
Ստրկության նիրաններից ազգայուններին փրկողին,
Հավերժ ունի նա անմահ կյանք, Ստավիեյան մեծ Օրենբը:

ՀԱՂԹԵԼ ԶԻ ԼԻՆԻ

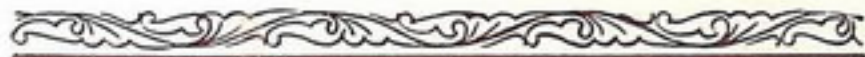

Մըրան էլ որ աղմուկ հանեն ռսոխները որչերի մեշ,
Սովետական պետությանը հաղթել չի՛ լինի, չի՛ լինի,
Մեր գործը հիմրից է ամուր, ինչքան անեն աղմուկ ու վեճ,
Ժողովրդի միությանը հաղթել չի՛ լինի, չի՛ լինի:

Ստալինյան Կոնստիտուցիան երաշխիք է խաղաղության,
Փայլում է աշխարհի վրա շողերով իմաստության,
Նա է կերտում յուսապայծառ մեր ապագան,
Նրա արդար գործությանը հաղթել չի՛ լինի, չի՛ լինի:

Սեզ առյուծը չի՛ հաղթվի ոչ մի գայլից էս աշխարհում,
Սեր ուր, բազեն չի՛ հաղթվի ազնավներից էս աշխարհում,
Սովետական քաղ Բանակը չի՛ հաղթվի էս աշխարհում,
Նրա անհաս մեծությանը հաղթել չի՛ լինի, չի՛ լինի:

ՀԱՎԱՍԱՐԸ ԱՆԻՍՏՐՈՒՄ ՉԿԱ

Ես իմ հայրենիքն եմ երգում,
Աշխարհը լսի նրա մասին,
Սովետից ամուր ու ուժեղ,
Ո՛չ եղել է, ո՛չ կլինի:

Կարմիր Բանակին եմ երգում,
Փառավորված հայրենիքում,
Նրա ուժի նման կռվում՝
Ո՛չ եղել է, ո՛չ կլինի:

Ժողովուրդը հայր անվանեց
Ստալինին, որ մեզ փրկեց,
Նրա նման դյուցազն մեծ՝
Ո՛չ եղել է, ո՛չ կլինի:

Ստալինյան օրերն է վառ,
Բոլոր ազգ ու ցեղի համար,
Այսպես բարի օրերը անմար՝
Ո՛չ եղել է, ո՛չ կլինի:

Ս ե ռ ո թ, երգդ է նորից ննչում,
Արևն ամպից չի վախենում,
Ինչպես մեր հերոսներն են աճում,
Ո՛չ եղել է, ո՛չ կլինի:

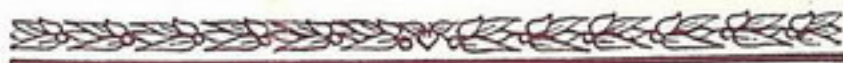
Չ Ա Յ Ն Կ Տ Ա

Երե տերություններ բանան մեզի հետ վեհ,
 Մենք շխտսներ էլ, մեր սարք ձա՛յն կտա,
 Պետք է պատասխաններ մենք նրանց հայարտ,
 Մեր հիմքերի դրած քարը ձա՛յն կտա:

Մենք կանգնած ենք նրանց դեմք համարձակ,
 Ունենք սափառնակներ, կտայուշա ու տանկ,
 Մեր արտերի հասկն էլ որպես սուր նիզակ,
 Ողի առած՝ մեզ հետ կովի ձա՛յն կտա:

Ս ա հ ա կ - Ն ո վ ա ն սազը քրի կփոխի,
 Սազի սոփն լարը սրի կփոխի,
 Երգը բշնամու գեմ հրի կփոխի,
 Ժողովուրդը մեկ սիրտ առած՝ ձա՛յն կտա:

ԳՈՎԵԼ ՔԵՉ ԱՐԺԱՆ Է

Մանկուրյունից եղար դու շատ սիրելի,
Գովել քեզ արժան է, ընկե՛ր Ստալին.
Մեծ անունըդ իմ սրտի մեջ գրեցի,
Գովել քեզ արժան է, ընկե՛ր Ստալին:

Քո խելքով է լուսավորում աշխարհքը,
Անրիվ, անհամար է զորքիդ քանակը.
Թշնամուն սարսափ է քո մեծ բանակը,
Գովել քեզ արժան է, ընկե՛ր Ստալին:

Սովետի լույսի տակ մենք ենք բախտավոր,
Ոոռնենք քեզ նման ուղիղ դատավոր,
Խալար էր մեր օրը, դարձրին լուսավոր,
Գովել քեզ արժան է, ընկե՛ր Ստալին:

Սահակ-Նովան կասի դու ես զոմական,
Չկա քեզ պես մեծամաննար գիտնական,
Դործդ է անմահ ու նա կապրի հավիտյան,
Գովել քեզ արժան է, ընկե՛ր Ստալին:

Դ Ե Կ Ա Վ Ա Ր

Մութից լույս հանող ղեկավար,
Կատարեցիր իմ բաղձանքը.
Բախտիս դուռը բաց արիր,
Հոգսից փրկեցիր իմ կյանքը:

Աշխարհի փրկիչը դո՛ւ ես,
Մարդկանց խրատիչը դո՛ւ ես,
Մեր ցավի բժիշկը դո՛ւ ես,
Քեզնով գտանք մեր փրկանքը:

Ս ա դ ա փ ի ն ունի լավ անուն,
Հաց ու ապրուստ, հիմնական տուն,
Փրկեցիր ինձ նման մարդուն,
Ու վերջ առավ մեր տանջանքը:

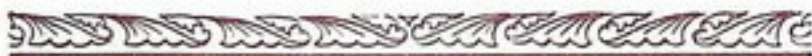
ԵՐԳ ՈՏԱՆԻՆՆ

Բռնակալից ազատեցիր,
Արևի պես մեզ լույս տվիր,
Ո՛վ հանճարեղ մեծ Ստալին,
Մեզի նոր խրախույս տվիր:

Աշխարհումս մի հատիկ ես,
Ընտիր, մաքուր բուշևիկ ես,
Մեր բոլորի սիրելին ես,
Նոր արևի պես լույս տվիր:

Ս ա դ ա ի ն Լժ Ես, Սուրխաշան,
Մեր սիրելի Ստալին չա՛ն,
Չենք մոռանա քեզ հավիտյան,
Ծնողից լավ ուսում տվիր:

ՆԱԳԵՅԻՐ ԱՆԻՍԻՄՆԻՆ

Մագեցիր աշխարհին բանց մի նոր արե,
հաճար կյանքի լուսաբերը զո՛ւ ևս, զո՛ւ,
ճնշված մարդկությանը նոր կյա՛նք, նոր պարզե՛,
Աշխատավորի պաշտպան տերը զո՛ւ ևս, զո՛ւ:

Հզոր, հաստատակամ, բաշահադր, ուժգին,
Որբա՛ն զու տոկացիր բանտին, կապանքին,
Մինչև նպատակիդ՝ հասար բանկազին,
Մեծ երկրի Առաջնորդը զո՛ւ ևս, զո՛ւ:

Խաղալին երգում է քեզի պատվական,
Որբան ասեմ՝ արժանի ևս, զովական,
Լիացրիր երկիրը Սովետական,
Աշխարհի խաղաղասերը զո՛ւ ևս, զո՛ւ:

ԴՈՒ ՀՈՏԱՎԵՑ...

ու հռտավետ վարդ ու տերև,
Ղեկավար, ընկեր Ստալի՛ն.
Մեր աշխարհի փայլուն արև,
Քաղցրաբարձու, ընկեր Ստալի՛ն:

Մեզ համար ամուր պողպատ ես,
Ամպեր նայրեցնող կայծակ ես,
Ուժգին բազկով բաշ հերոս ես,
Լուսավառ, ընկեր Ստալի՛ն:

Մարդիկ ուրախ, զվարթ դեմքով,
Ազատ, առատ հաց ու բերքով,
Զորանում են խնդ ու երգով
Անդադար, ընկեր Ստալի՛ն:

Խ ա զ ա յ ի ն եմ, գիշեր ու զօր,
Քանի ողջ եմ տարին բոլոր,
Երգեր կհորինեմ նորանոր,
Քեզ համար, ընկեր Ստալի՛ն:

ՈՏԱԼԻՆ

Կուսակցության մեծ Առաջնորդ,
Պողպատից ամուր, Ստալի՛ն,
Դու պայծառ արև լուսանորդ,
Մտքով հանճարեղ Ստալի՛ն:

Առնենք քեզանից օրինակ,
Կուսակցության փառք ու պարծանք,
Կարմիր աշխարհի արեգակ,
Զովարար աղբյու՛ր, Ստալի՛ն:

Ժողովրդի կյանքն ու արև,
Անուշանոտ, բաշարարև,
Հզոր արծիվ ես սրարև,
Անմահական հո՛ւր, Ստալի՛ն:

ԵՐԻԱԹՆԵՐ
և
ԶՐՈՒՅԳՆԵՐ

Ա Ր Ե Վ Ի Մ Ո Տ

Կլինի, չի լինի, մի իմաստուն չորան կլինի: Էս չորանը կունենա երեխա գրանիլ տղա, մեկը մեկից սիրուն, մեկը մեկից հալալ կարճակեր: Յովան մեկ օր, չորանը կկանչե երեխաներին ու կասե.

— Ա՛յ բալեմ, էս աշխարհի տակ մի անճաման արեկա, էնպես մի արեկ, որ հա՛մ ցերեկները լույս կտա, հա՛մ էլ գիշերները: Նրա շողերը քե չոր փայտին հասնեն, չոր փայտը կկանաչի, քե հյուսիսի սառցասարերին հասնեն. էդ սառույցները կհալվեն, կդառնան փայտեր անճրե:

Ինչ հիվանդ, նաչար մարդ լինի, նրա շողերի տակ նոր կյանք կանոնի, ծեղերը կշառկանան, անապատները կծաղկեն: Չեզանից ով որ երբա էդ արեկին տեսնի, նա ամենաերջանիկ մարդը կլինի աշխարհի մեջ:

Էստեղ մեծ տղեն խոսք է վերցնում, ասում է.

— Իրավունք տուր, հայրի՛կ, որ ես երբամ, տեսնեմ երշանկություն արեկ:

— Գնա՛, բալաս,— կասե,— քե խելի՛ ու բյամալ ունես, քե արժանի ես էդ բախտին, ուրեմն կհասնես Դո մուրազին:

Մեծ տղան յոթ տարվա պաշար կկապե ու նախապահ կընկնի, կերթա: Կերթա՛, կերթա՛, կանցնի

աշխարհի բոլոր կողմերը, կմտնի ամեն մի բյուշա, բլանար: Օխտը տարի կանցնի, մեկ օր էլ չորանը կըտեսնի, որ տղեն եկավ: Բայց նիարը կախ է:

— Հը՛,— կհարցնեն չորանը,— տեսա՞ր:

— Չէ,— կպատասխանեն տղան,— սաղ աշխարհը ոտի տակ առա, բայց երջանկություն արեւ չտեսա:

էս անգամ օրանշա տղեն կելնի, կասե.

— Իրավունք տուր, հայրի՛կ, որ ես երբամ:

— Գնա, օղո՛ւլ, նամբեղ հաշողակ լինի:

Սա էլ չորս տարվա պաշար կվերցնեն, կերբա, ման կուգա, ման կուգա, վերջը չորս տարին որ կբամամի, ես կուգա տուն:

Չորանը կհարցնեն.

— Հը՛, տեսա՞ր:

— Հրաշքով ծովերի տակ մտա, նստա զմեռնի դուռի՛ քներին, ելա երկնի՛ ֆառասուն դարը, շատ ու բիշ արենեւ տեսա, բայց ոչ մեկն էլ բո ասած արեւի նման չէր:

էստեղ չորանը կհասկանա տղի միամտությունը և կասե.

— Ձո՛ւր ես մտել ծովերի տակը, զո՛ւր ես ելել երկնի՛ ֆառասուն դարը. դու պետք է իմանաս, որ երջանկության արեւը զտնվում է երկրի վրա, այս գեղեցիկ երկրի, որի վրա մենք ապրում ենք:

Հերքը փոքր տղինն էր: Փոքր տղեն ասաց.

— Իրավունք տուր, հայրի՛կ, որ ես երբամ:

Ու գնաց: Շատ գնաց քն բիշ, տեսավ նամբի դրադին մի ծիր մարդ է նստած:

Բարե տվեց ծերին, բարե առավ: Մերը հարցրեց.

Ճ. Հեքիաթային հզոր թաշուն, որը կարող է բառասուն օր ու գիշեր անզաղար թաշուն, առանց վայրէջքի:

— Ուրի՛, էդ ո՛ւր էդպէս:

— Երջանկության արեւի մօտ եմ գնում, պապի,— պատասխանեց չորանի տղան,— դու ծերացել ես, ներմակ միտուդ կտրծո՞ղ է ծածկել, ուրեմն շատ բան ես տեսել ու շատ բան լսել. ասա ինձ, ինչպե՛ս պետք է տեսնեմ երջանկության արեւը և արդյոք կա՞ էդպէս մի արեւ:

— Կա՛, — ասավ ծերը, — բայց էդ արեւը տեսնելու համար պետք է ներսս լինել:

Էստեղ ծերը չորանի տղին մի բանի խորհուրդ տվեց ու համբու գնելով՝ ասաց.

— Գնա էս համբով, մի օր որ գնացիր, կհասնես մի տեղ, կտեսնես, որ աշխարհի բոլոր համբերք զալիս խառնվում են իրար ու մի համբա դառնալով գնում են առաջ:

Էդ համբով էլ կգնաս ու կհասնես երջանկության արեւի բաղամբ: Չորանի տղեն համբեն շարունակեց ու գնաց: Գնաց-գնաց տեսավ, նիշտ որ համբերք ամեն կողմից զալիս միանում են ու մի լայն, մեծ համբա դառնում: Հիշեց ծեր մարդու ասածը և գնաց էդ լայն համբով:

Խաբարը տանձ չորանից:

Սա ամեն օր աչքը տղի համբին պահած սպասում էր: Ու մի օր էլ տղան եկավ: Չորանը նայեց տղայի աչքերին, տեսավ, որ արեւի պէս փայլում են, նայեց դեմքին, տեսավ, որ դեմքը վարդի պէս բաց է եղել:

— Հը՛, — հարցրեց չորանը, — տեսա՞ր:

— Տեսա, — հպարտ պատասխանեց տղան ու պատմեց զվեսին եկածը:

Պատմեց, քե ինչպէս հանդիպել է ծեր մարդուն, նրանից խրատներ առել, ինչպէս դարձել է օղաչու, աւերպանով քոնի աշխարհից-աշխարհ, քոնի է կնպիսի

համբերեալ, որ մինչև հիմի օձն իրա պորտով, հազմն իր
քեով շի եղել ու էդ բոլորից հետո զնացել է արև Բա-
ղաբ, տեսել Երջանկության արևին:

— Ո՛րն է էդ Բաղաբը, որդի՛,— հարցրեց չո-
բանը:

— Մասկվան է, հայրի՛կ, պատասխանեց տղան:

— Իսկ ջրտե՛ղ տեսար արևին:

— Կրեմլում, հայրի՛կ, նրան արև Ստալին էն ա-
սում:

Ջորանը պաշեց տղի հակառն ու ասաց.

— Ճիշտ է, որդի՛ չան, հիմի դու ամենաԵրջանիկ
մարդն ես, Երջանիկներեց-Երջանիկը:

Յ Խ Տ Ն Ա Խ Պ Ե Ր Ը

Կար, շիւր Զանգեզուրում մի ալեւոր կար: Էս ալեւորն ունէր օխար տղա, օխտն էլ ոսնչպար, հողագործ մարդիկ: Վարում էին, տարին թուր քտինք քափում, բայց դէ արի տես, որ վերջը դատարկ էին նըստում: Ամեն տարի աշնանը քաղավորը կղարկէր իրա մարդկանց— փառաշներին, կզային, բերքը կհավաքէին, կտանէին:

Մեկ օր էլ ալեւորի մեծ տղան կանգնեց, քե՛

— Հողը մենք ենք վարում, ցորենը մենք ցանում, քարի ու հողի հետ մենք ենք կոխվ տալիս, արդյունքը քաղավորի՛ն տանք:

— Գնացե՛ք,— զոռաց փառաշների վրա,— ձեր քաղավորն էստեղ գործ չունի: Բանը տուր ու դմբոցի հասալ: Ալեւորի տղերքը քաշեցին մանգաղներն ու կտոր-կտոր արին փառաշքաշուն:

Ետքաւոր տարան, հասցրին ռսի քաղավորին, քե քա շես ասի, հետո, Զանգեզուրի հողումը, ալեւորի օխար տղաները քաղավորական հարկը չտվին, զարկեցին փառաշքաշուն էլ սպանեցին:

Կատաղեց, փրփրեց քաղավորը, կանչեց մեծ վեզիրին, հրաման տվեց.

— Վերցրա՛ւ օխար դոշուն զորք, զեա Զանգեզուրի հողը, ալեւորի օխար տղաներին բեր էստեղ, ալեւորի աշխերն էլ հանիր ու քաց քող:

Քաղավորն ինչպես որ հրամայել էր, վեզիրն էնպես էլ կատարեց:

Կույր ալևորն անիծեց՝ աշխարհն ու կարգերը, բողեց պապական տունը, և ձեռքին մի զավազան առնելով, բողեց հեռացավ մի ամենի սարի գլուխ՝ իր դարդերը սարերին ու Բաբերին պատմելու:

Էս սարի ամենաբարձր կատարին, մեկ ահա՛վար ժայռի վրա մի արծիվ էր կենում: Մեկ օր էս արծիվն ականջ դրեց. տեսավ, որ մի կույր ալևոր լաց է լինում, ողբում, Բաբերն է շանգոտում: Ալևորի լաց ու ողբից արծիվի սիրտը մոմաց:

— Ա՛յ ալևոր, ասա՛ ինձ, ի՞նչ է Բո ցավը:

Ալևորը լսեց հզոր արծիվին ու ասաց.

— Ո՛վ Բարի, հզոր արծիվ, բազավորն իմ օխտը ջանել-ջիվան տղերքին տարավ, ինձ էլ կուրացրեց, բա ինչպե՛ս լաց չիլնեմ:

— Ինչպե՛ս քե,— հարցեց արծիվը.— ո՛ւր տարավ տղաներիդ:

Ձգիտեմ քե ո՛ւր, հզո՛ւր արծիվ, աշխի լույսից զրբկված մի ալևոր եմ ես, չեմ կարող գնալ ու խմանալ նրանց տեղը:

— Կա՛վ,— ասաց արծիվը.— ես Բո տղաներին կգտնեմ ու լուր կբերեմ Բեզ:

Ասավ ու րեկն տվավ արծիվը, բռավ, անցավ աշխարհից-աշխարհ: Մեկ օր էլ ետ եկավ, ալևորին ասաց.

— Մի՛ ողբա, ա՛յ ալևոր, Բո յոթը որդիներ կենդանի են: Բազավորը նրանց փակել է մի մուր աշրի մեջ, դռանն էլ ահագին մի ժայռ գլուխ:

Էստեղ ալևորը զրկեց արծիվին, համբուրեց նրա փետուրներն ու աղաչանք արավ:

— Ո՛վ հզորներից հզոր և Բարի արծիվ, ասա՛ ինձ, կարո՞ղ ես գտնել իմ ջանել-ջիվաներին փրկելու նարը:

— Ոչինչ չե՛մ խնայի,— պատասխանեց արծիվն ու բարձրանալով Բարի ամենաբարձր կատարը, իր հզոր ձայնով կանչեց աշխարհի բոլոր արծիվներին:

Դալիս են բոլոր արծիվները, հավաքվում էնտեղ: Նոր մեծ արծիվը պատմում է նրանց ալևորի օխտը տղաների պատմությունը և հարցնում է, քե ի՞նչ հընարժով ազատեն նրանց:

— Ո՛վ մեծ արծիվ,— ասացին մյուս արծիվները,— ալևորի տղերքն էնպես մի այրի մեջ են փակված, որ էնտեղ գնացողները հլա ետ չեն դարձել: էդ բանը մեր ուժերից վեր է: էսպես նրանք մնում են շվարած:

Մեկ էլ ձեն է վերցնում մի ձեր արծիվ ու ասում է.

— Սրանից երեք տարի առաջ, Վրաստանի հողում մի տան կտրի ձերին քառել էի: էնտեղ մի տղա ծնվեց, անունը՝ Սոսո: էդ տղեն ունի հզոր ուժ, հզոր խելի: Կա քե չկա, մենակ նա կարող է ազատել ալևորի տղաներին:

էս որ լսում է ալևորի բարեկամ արծիվը, էլ ժամանակ չի կորցնում, քեին տալիս, քոչում, Բառասուն օրվա նամբեն օխտը օրում է անցնում ու հասնում է Վրաստանի հողը, մի հնարժով գտնում Բաջ տղա Սոսոյին, որ մեծացել, չինարի ծառի պես բոյ էր Բաջել: Արծիվը նրան պատմում է օխտը ախպոր վիճակն ու պատմությունը:

Սոսոն հերոսավում է քաղավորի վրա, աշերից բոց ու կրակ քափում, բարձրացնում է հզոր կոները, պոկում է մի հսկայական ժայռի կտոր ու զլորում ձորը:

— Հայ-հայ,— ասում են երկրի իգիթները.— Սոսոն մեզ է կանչում:

Գալիս հավաքվում են, զենք ու զրաֆ հագնում ու զենում են քաղափորի վրա կռիվ: Արծիվը տանում, նրանց ցույց է տալիս մութ այրը, որի մեջ ալևորի տղերքն են փակված: Սոսոն տեսնում է ի՛նչ, մի հրեշ նստել է այրի դռան մոտ, մի վզի վրա օխտը գլուխ, օխտը բերանով մարդու միս է ուտում:

— Հեյ-հա՛յ,— կանչում է Սոսոն, դու բնչացո՛ւ ես էստեղ:

— Ես օխտը զլխանի դեն եմ, քաղափորն է ինձ էստեղ դրել, օրական օխտը մարդ եմ ուտում, հիմի բեզ էլ անուշ կանեմ:

— Էդ հիմա կտեսնենք,— զոչում է Սոսոն ու քրի մի զաւկով կտրում հրեշի վիզը:

— Մե՛կ էլ զարկ, մե՛կ էլ,— կանչում է աբյուճաբարախ հրեշը: Սոսոն ծիծաղելով պատասխանում է.

— Ձե՛, ես մորից մեկ եմ ծնվել, մեկ էլ կգարկեմ:

... Հրեշը սառկում է, նոր Սոսոն հսկայական ուժով փաշում, զլորում է այրի առաջ դրած փարը, ներս է մտնում, փառասուն երկաթե դռները բաց է անում ու ազատում ալևորի օխտը տղերքին:

— Դե՛,— ասում է,— զնացեմ ազատ ապրեցեմ:

Օխտը ախպերները տեսնելով հավաքված անհաշիվ զորքը, հարցնում են:

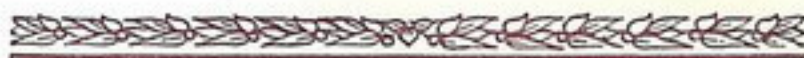
— Բա դուք էս ո՛ւր եք զնում էսպես զինված:

— Գնում ենք քաղափորի զահր փանդելու, որ սաղ ժողովուրդն ազատ ապրի,— պատասխանում է Սոսոն:

էստեղ օխտը ախպերը կանգնում՝ մեկ բերան ասում են.

— Ուր որ դուք, մենք էլ ձեզ հետ:

— Լա՛վ,— ասում է Սոսոն, ու նրանց էլ միացնում է իր իզիբներին:

Գնում են ոսի քաղափորի քաղաքը, որ էն ժամանակ Պետրապոլ կոչվեր, քառասուն օր ու գիշեր կոխվում անում, զարկում, զարկվում, քաղափորի լեշն ու պալատը փռչի դարձնում, շաղ տալիս աշխարհով մեկ:

Նոր ժողովուրդն ազատ շունչ է փաշում, ապրում է երջանիկ:

Երկնից երեք խնձոր ընկավ՝ մինն ասողին, միեր լսողին, մինն էլ էս հեփաքն ստեղծողին:

ԵՐԿՈՒ Ի ՄԱՍՏՈՒՆՆԵՐ

Եւ Լն ժամանակ, ելա որ Նեոն աշխարհ շէր Ե-
կել, կար մի դրախտային աննման բաղ: Էդ բաղի մեջ
հազար ու մի ծառ էր աճում, հազար ու մի բար տա-
լիս, հազար ու մի տեսակ վարդեր բացվում, հազար ու
մի բիրուլ էր խոսում, հազար ու մի աղբյուր էր բխում:

Այգեպանները բեշարում էին ծառերը, դարդից ու
ցավից բխաբար՝ լեռն աճում, իրար «չա՛ն» էին ա-
սում, «չա՛ն» լսում:

Էդ բաղի մեջն էլ մի փար կար, մի պոռնուր փա-
րածայռ, կիսով չափ բաղված գետնում:

Օրվան մեկ օր այգեպանները մեկից զարբնեցին, տե-
սան, ի՞նչ տեսան, փարը տեղից խախտված է, իսկ բա-
ղի ամենաբավ խնձորենին, որ փարին մոտիկ էր բու-
սել, բառամել, բոշնել էր: Մյուս օրը տեսան, որ ծա-
ռերից մեկն էլ է չորացել, տերեւաբաժի եղել: Հազար ու
մեկ օր անցավ, սաղ բաղը չորացավ, բաժիվեց, աղ-
բյուրները ցամաքեցին, բիրուլները գնացին, բաղի տե-
ղը դարձավ մեկ չոր անապատ, մեշտեղը մնաց Լն ա-
հագին փարը:

Կար երանց մեջ մի ծեր, աշխարհ տեսած այգե-
պան: Մի օր սա ասավ.

— Տղե՛րբ, եկե՛ք գնանք Լն հեռավոր սարերից
մինչև Լտեղ առու հանենք, չորք բերենք, գուցե թե
բաղը նորից կանանչի:

Էդպես էլ արին: Քափ ու րոտինք մտած՝ փորեցին
առուն: Փորում էին ծառավից պապակած, վառվելով

շողից: Մերերը մեռնում էին, նրանց ջանքներն էին փոխարինում: Հազար ու մի շարշարան՝ ֆաշեցիներ, առուն փորեցին մինչև բաղը, չուրք բաց բողին, եկա՛վ, եկա՛վ, հասավ բաղը, բայց բաղն էլի չկանանչեց:

Այգեպանները էսպես երեք հարյուր տարի շարշարան ֆաշեցին: Վերջը նստեցին, խորհուրդ արեցին, քե ի՛նչ անեն, որ իրենց բաղը նորից կանանչի: Շատ վերցրին, դրեցին, շատ զարկեցին, բալեցին, մի հնար՝ գտնել չկարողացան: էդ ժամանակ, էդ տեղերով երկու մարդ էին անցնում: Նկան այգեպանների մոտ, բարև տվեցին, բարև առան ու հարցրեցին.

— էս ի՛նչ բանի վրա եք, ախպերտի՛ք:

Մեր այգեպանը պատմեց ամեն բան ու վերջն ասաց.

— Թե մի նար գիտեմ, ասե՛ք, մեր բերանումն էլ շունչ չմնաց:

էլան պատեցին բաղի շուրս կողմը, եկան էն ժեռ ֆարի մոտ, կանգնեցին, իրար նայեցին, դարձան այգեպաններին, ասացին.

— Ախպերտի՛ք, էս ֆարի տակ հեռ ի՞նչ կա պառկած, նա է կլանում ձեր բաղի շուրք, նա է ցամաքեցրել ձեր աղբյուրները: Պետք է էս ֆարը շուտ տալ, հեռ չին սպանել:

Նկան, մեկտեղ մեջքները տվին, որ ֆարը շուտ թան, ֆարը տեղից չշարժվեց: Ականջ դրեցին, տեսան, որ տակից մի զարհուրելի ֆշշոց է գալիս: Սկսեցին ֆարի շուրջը ֆանդել: Քանդեցին, ֆանդեցի՛ն, ոչ ֆարի տակը հասան, ոչ էլ կարացին շարժել: Երկու իմաստուններն էն ժամանակ ասացին.

— Ախպերտի՛ք, դուք էդ ֆարը մենակ շուտ տալ չե՞ք կարող. պետք է կանչել երկրի աշխատող աշխարհին, որ ձեզ հետ ուժ անի, ֆարը պոկի:

ՄԱՆՈՐԻԹԱՅՈՒՆՆԵՐ

I. ԺՈՂՈՎԴԴԱԿԱՆ ԵՐԴԻՉՆԵՐ

1. ՄՏԱԼԻՆ: Ասել է Ջաբա Մբոյանը: Արտատպում է «Ստալինը հայ ժողովրդի ստեղծագործություն մեջ» ժողովածուից (Երեւան, 1939 թ., էջ 163):

2. ԽԱԼԻ: Ասել է Վարսիկ Սրելյանը, Ախտայի շրջանից: Արտատպում է Նույն ժողովածուից (էջ 164):

3. ԳՈՐԾԵՑԻ ԽԱԼԻ: Ասողն անհայտ է: Տպում է առաջին անգամ:

4. ԲԱՐԵՎ ԱՐԵՓ: Ասել է բանասաց Ասաբեյը, Նոր-Բայազետի շրջանից: Արտատպում է «Ստալինը հայ ժողովրդի ստեղծագործություն մեջ» ժողովածուից (էջ 118):

5. ՄԵԶ ԲԱԺԻՆ ԷԼԻԱ: Ասել է Միսակ Մեմուլյանը: Արտատպում է Նույն ժողովածուից (էջ 167):

6. ԱՆՏԵՐ ԻՆՓ: Ասել է Նախուս Թորոսյանը: Արտատպում է Նույն ժողովածուից (էջ 165):

7. ԲԱՏՐԱԿԻ: Ասել է Արսեն Չիլինգարյանը: Արտատպում է Նույն ժողովածուից (էջ 166):

8. ՔԱՌՅԱԿՆԵՐ: Ասողն անհայտ է: 4—5 արտատպում է «Գրական թերթից» (1910 թ. հունիս 20), 6—11 տպագրում է առաջին անգամ:

9. ՍԱՎԱԹՆԱԿԸ ԱՆՅԱՎ: Ասել է Սեդա Վարդանյանը, Կոտայքի շրջանից: Տպագրում է առաջին անգամ:

10. ՉԱՐԿԵՓ, ՄԱՐԳԵՐԸ ՀԱՆԵՓ: Ասել է Մարիամ Ղըրջյանը, Հոկտեմբերյանի շրջանից: Տպագրում է առաջին անգամ:

11. ՄԱՐԳԵՐԻ ՕԼՈՐԸ: Ասել է Նույն Մարիամ Ղըրջյանը: Տպագրում է առաջին անգամ:

12. ԲԱՐԻ ԼՈՒՍԻ ԾԱՌԸ: Ասել է Սեդա Վարդանյանը, Կոտայքի շրջանից: Տպագրում է առաջին անգամ:

13. ԿԱՅԵՐ, ԿՌՈՒՆԿ: Ասողն անհայտ է: Տպագրում է առաջին անգամ:

II. ԻՆՔՆՈՒՍ ՀՈՐԻՆՈՂՆԵՐ

1. ՔԵԶ ԵՆՓ ՍԻՐՈՒՄ: Հորինել է Ծալանը, Կոտայքի շրջանից: Արտատպում է «Ստալինը հայ ժողովրդի ստեղծագործություն մեջ» ժողովածուից (էջ 124):

2. ԴԵՊԻ ՄՈՍԿՈՎԷ ԼՈՐԵՆՆԷ Ե ԵՍՏՅԱՆԸ, ԿՈՏԱՅԻՔԻ շՐՋԱՆԻՅԻ
ՏՊԱԳՐՈՒՄ Ե ԽՈՏՋԻՆ ԱՆԳԱՄ:

3. ԸՆԿԵՐ ՄՏԱԼԻՆ: ԼՈՐԵՆՆԷ Ե ԿՐԵԱՅԵԱ ՆԱՋՅԱՆԸ, ԼԵՆԻՆ-
ՆԱԿԱՆԻՅԻ ՏՊԱԳՐՈՒՄ Ե ԽՈՏՋԻՆ ԱՆԳԱՄ:

4. ԳՈՒԹԴ ՎԱՅՐԱԿԱՆ: ԼՈՐԵՆՆԷ Ե ԿՐԵԱՅԵԱ ՆԱՋՅԱՆԸ, ԼԵՆ-
ՆԻՆԱԿԱՆԻՅԻ ԱՐԱՄԱՏՈՎՈՒՄ Ե ՎՄԱՅԻՆԸ ՆԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՍՈՆԳԺԱՊՐԺՈՒ-
ՊՐԺՈՒՅՅԱՆ ԺԵՂՔ ԺՈՂՈՎՈՒՅԻ (ԷՋ 111):

5. ՄՈՎԵՏՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆ: ԼՈՐԵՆՆԷ Ե ԿՐԵԱՅԵԱ ՆԱՋՅԱՆԸ, ԼԵՆ-
ՆԻՆԱԿԱՆԻՅԻ ԱՐԱՄԱՏՈՎՈՒՄ Ե ՆՈՒՅՆ ԺՈՂՈՎՈՒՅԻ (ԷՋ 172):

6. ԸՆԿԵՐ ՄՏԱԼԻՆԻՆ: ԼՈՐԵՆՆԷ Ե ԿՐԵԱՅԵԱ ՆԱՋՅԱՆԸ, ԼԵՆ-
ՆԻՆԱԿԱՆԻՅԻ ԱՐԱՄԱՏՈՎՈՒՄ Ե ՎՄՈՎԽԱՆԻՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒՅՅՈՒՆՆԵՐ
ՆՈՆԳԵՍԻ 1939 թ. № 12-ից (ԷՋ 106):

7. ՏԵՍԱ: ԼՈՐԵՆՆԷ Ե ՎԵՐԳԻՆ, ԵՐԵՎԱՆԻՅԻ ԱՐԱՄԱՏՈՎՈՒՄ Ե
ՎՄԱՅԻՆԸ ՆԱՅ ԱՆՈՂՆԵՐԻ ԵՐԳԵՐՈՒՄ ԺՈՂՈՎՈՒՅԻ (ԵՐԵՎԱՆ,
1939 թ., էՋ 63—67):

8. ԱՄՈՒՐ ԵՄ: ԼՈՐԵՆՆԷ Ե ՈՐԵՐԳԸ, ՆՈՐ-ԲԱՅԱՊԵՏԻ շՐՋԱ-
ՆԻՅԻ ԱՐԱՄԱՏՈՎՈՒՄ Ե ՎՄԱՅԻՆԸ ՆԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՍՈՆԳԺԱՊՐԺՈՒ-
ՅՅԱՆ ԺԵՂՔ ԺՈՂՈՎՈՒՅԻ (ԷՋ 114):

9. ԿՈՒՋԵՄ ՏԵՍԱՆԷ, ԼՈՐԵՆՆԷ Ե ՈՐԵՐԳԸ, ՆՈՐ-ԲԱՅԱՊԵՏԻ
ՇՐՋԱՆԻՅԻ ԱՐԱՄԱՏՈՎՈՒՄ Ե ՆՈՒՅՆ ԺՈՂՈՎՈՒՅԻ (ԷՋ 112—113):

10. ՄՏԱԼԻՆ: ԼՈՐԵՆՆԷ Ե ԲԱՐՍԱՄ ՍՈՒՂԵՅԻՆ, ՎԵՐԱՅԱԿԱՆ
ՄՍՌ ԱՅՈՒՐԱՅՈՒՐԻ ՇՐՋԱՆԻՅԻ ՏՊԱԳՐՈՒՄ Ե ԽՈՏՋԻՆ ԱՆԳԱՄ:

11. ՄԱՏԱՆ, ԼՈՐԵՆՆԷ Ե ԲԱՐՍԱՄ ՍՈՒՂԵՅԻՆ ՏՊԱԳՐՈՒՄ Ե
ԽՈՏՋԻՆ ԱՆԳԱՄ:

12. ՄՏԱԼԻՆԻ ԿՅԱՆՔԻՆ ՄԱՏԱՆ, ԼՈՐԵՆՆԷ Ե ԲԱՐՍԱՄ ՍՈՒ-
ՂԵՅԻՆ: ՏՊԱԳՐՈՒՄ Ե ԽՈՏՋԻՆ ԱՆԳԱՄ:

12. ՄՏԱԼԻՆԻՆ: ԼՈՐԵՆՆԷ Ե ՆՈՒՄԸՐ ԱՐԱՄԱՏՈՎՈՒՄ Ե ՎՄԱՅ-
ԻՆԸ ՆԱՅ ԱՆՈՂՆԵՐԻ ԵՐԳԵՐՈՒՄ ԺՈՂՈՎՈՒՅԻ (ԷՋ 121—123):

14. ՊՈՂՊԱՏԵ ՄԱՐԴԷ, ԼՈՐԵՆՆԷ Ե ՆՅՈՐԻՆ, ԼԵՆԻՆԱԿԱՆԻ
ՇՐՋԱՆԻՅԻ ԱՐԱՄԱՏՈՎՈՒՄ Ե ՎՄԱՅԻՆԸ ՆԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՍՈՆԳԺԱՊՐԺՈՒ-
ՅՅՈՒՅՅԱՆ ԺԵՂՔ ԺՈՂՈՎՈՒՅԻ (ԷՋ 128):

15. ԱՆՈՒՆԻԴ ՂՈՒՐԲԱՆ, ԼՈՐԵՆՆԷ Ե ԱՆՈՒՐ, ՆՈՐ-ԲԱՅԱՊԵՏԻ
ՇՐՋԱՆԻՅԻ ՏՊԱԳՐՈՒՄ Ե ԽՈՏՋԻՆ ԱՆԳԱՄ:

16. ԹԱՆԿԱՊԻՆ ԱՆՈՒՆԷԴ: ԼՈՐԵՆՆԷ Ե ՆՅԱՅԱՆՈՒՐ, ԿՈՏԱՅԻՔԻ
ՇՐՋԱՆԻՅԻ ԱՐԱՄԱՏՈՎՈՒՄ Ե ՎՄԱՅԻՆԸ ՆԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՍՈՆԳԺԱՊՐԺՈՒ-
ՅՅՈՒՅՅԱՆ ԺԵՂՔ ԺՈՂՈՎՈՒՅԻ (ԷՋ 138):

17. ՄՏԱԼԻՆ: ԼՈՐԵՆՆԷ Ե ՅՄԱՆՈՒՄ ՂԱՊԱՐՅԱՆԸ, ԱՐՄԻՅԻ ՇՐԲ-
ՋԱՆԻՅԻ ՏՊԱԳՐՈՒՄ Ե ԽՈՏՋԻՆ ԱՆԳԱՄ:

18. ԲԱՐԵՎ ՏԱՄ: ԼՈՐԵՆՆԷ Ե ԲԱՅԱՍԸ, ԱՂԻՆԻ ՇՐՋԱՆԻՅԻ
ՏՊԱԳՐՈՒՄ Ե ԽՈՏՋԻՆ ԱՆԳԱՄ:

19. ՉԱՔ ՉԿԱՆ: ԼՈՐԵՆՆԷ Ե ՄԱՅԱՆ ԹԱՄՐԱՅԱՆԸ, ԼԵՆԻՆԱԿԱ-
ՆԻՅԻ ԱՐԱՄԱՏՈՎՈՒՄ Ե ՎՄԱՅԻՆԸ ՆԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՍՈՆԳԺԱՊՐԺՈՒ-
ՅՅՈՒՆ ԺԵՂՔ ԺՈՂՈՎՈՒՅԻ (ԷՋ 160):

20. ՄՏԱԼԻՆ: Հորինել է Դեոբդ Գալստյանը, Ազատանի շրջանից: Տպագրվում է առաջին անգամ:

21. ՄԵՄ ՄՏԱԼԻՆ: Հորինել է Մամիկոնը, Աշտարակից: Տպագրվում է առաջին անգամ:

22. ՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ: Հորինել է Տիգրան Մանուկյանը, Ախտաշի շրջանից: Տպագրվում է առաջին անգամ:

23. ԳՈՂԳԱՏԻՑ ԱՄՈՒՐ ԵՄ: Հորինել են Գոգոս-Գեորգոս երկ-
փորյակ եղբայրները: Արտատպվում է Վեպուստյան զբոսայգի
1939 թ. № 12-ից (էջ 103):

24. ԱԳՐԻ ԸՆԿԵՐ ՄՏԱԼԻՆԸ: Հորինել է Մաթևոսյանը, Իջև-
դանի շրջանից: Արտատպվում է Վեպուստյան զբոսայգի
1939 թ. № 12-ից (էջ 103):

25. ԱԶԱՏՈՒԹՅԱՆ ԼՈՒՅՍԸ: Հորինել է Վարդանը: Արտա-
տպվում է Կոմիտասի ծառայության (էջ 154):

26. ՄՏԱԼԻՆ: Հորինել է Գարեգինը, Էջմիածնի շրջանից: Ար-
տատպվում է Վեպուստյան զբոսայգի 1939 թ. № 12-ից (էջ 103):

27. ԳՈՒ ՄԵՐՆ ԵՄ: Հորինել է Ե. Հայրապետյանը: Արտա-
տպվում է Վեպուստյան զբոսայգի 1939 թ. № 12-ից (էջ 103):

28. ԳՆՈՒՄ ԵՆՔ ԸՆՏՐԵԼՈՒ: Հորինել է Սարգիսյանը, Երևանից: Տպագրվում է առաջին անգամ:

29. ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ: Հորինել է Սահակյանը, Սիսիանի շրջ-
անից: Արտատպվում է Վեպուստյան զբոսայգի 1939 թ. № 12-ից (էջ 103):

30. ԿՈՒՆՈՋ ՀԻՄՆՈՂԻՆ ՄԵՐՆԵՄ: Հորինել է Սարգիսյանը, Երևանից: Տպագրվում է առաջին անգամ:

31. ԵՐԱՐԻ ՏԵՍԱ ՀԻՄՆԵՄ: Հորինել է Հարությունը, Գորիսի
շրջանից: Արտատպվում է Վեպուստյան զբոսայգի 1939 թ. № 12-ից (էջ 103):

32. ՈՂ ԺՈՂՈՎՈՒՐԻ: Հորինել է Կոմիտասի ծառայության (էջ 154):

33. ՄԵՄ ԶՈՐԱՎԱՐԸ: Հորինել է Երվանդ, Թալինի շրջանից: Արտատպվում է Վեպուստյան զբոսայգի 1939 թ. № 12-ից (էջ 103):

34. ՈՂՔԵՐ ԵՆ ԳԱԼԻՄ: Հորինել է Կոմիտասի ծառայության (էջ 154):

35. ԳՈՐԻ: Հորինել է Երվանդ, Թալինի շրջանից: Տպա-
գրվում է առաջին անգամ:

36. ՀԱՅՐ ՄՏԱԼԻՆԻ: Հորինել է Շիրակը, Աղինի շրջանից: Արտատպվում է Վեպուստյան զբոսայգի 1939 թ. № 12-ից (էջ 103):

37. ԿԱՐՄԻՐ ՀԱՅՐԱՎԱՐ: Հորինել է Կոմիտասի ծառայության (էջ 154):

շրջանից: Արտատպում է Հատվածի հայ ժողովրդի ստեղծագործություն մեջ ժողովածուից (էջ 139):

38. ԶՈՒՐ ԲԵՐՈՂԻՆ ՄԱՏԱՆ: Հորինել է Աշոտ Յուզեյան, Արտատպում: Տպագրվում է առաջին անգամ:

39. ԴՈՒ ԵՄ: Հորինել է Ալեքսանդր Գրիգորի շրջանից: Արտատպում է Հատվածի հայ ժողովրդի ստեղծագործություն մեջ ժողովածուից (էջ 158):

40. ՄՏԱԼԻՆՑԱՆ ՄԵՍ ԳԼԱՆԸ: Հորինել է Իգնատի, Լենինականից: Տպագրվում է առաջին անգամ:

41. ՏԵՍԱՆԲ: Հորինել է Բալաս, Կոստանի շրջանից: Արտատպում է Հատվածի հայ ժողովրդի ստեղծագործություն մեջ ժողովածուից (էջ 142):

42. ԲԱՐՈՎ ԵՎԱԲ: Հորինել է Մանուկ-Օզլին, Թայինի շրջանից (հայրենագործ): Տպագրվում է առաջին անգամ:

43. ՄՏԱԼԻՆԻ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄԸ: Հորինել է Սյունիք, Գորիսից: Արտատպում է Հերական թերթի 1937 թ. սեպտեմբերի 17-ի №-ից:

44. ԾԱԳԵԼ ԵՄ ԱՐԵՎԻ ԳԵՄ: Հորինել է Շահրուգը, Երևանից: Արտատպում է Հատվածի հայ ժողովրդի ստեղծագործություն մեջ ժողովածուից (էջ 83):

III. ԴՈՒՄԱՆՆԵՐ

1. ՄՏԱԼԻՆԸ ԵՎ ԱՇԽԱՐՀԸ: Հորինել է Աշխուժ, Աղաբանի շրջանից: Տպագրվում է առաջին անգամ:

2. ՄԵՐ ՀՈՒՅՄ ՄՏԱԼԻՆ: Հորինել է Աշխուժ, Աղաբանի շրջանից: Արտատպում է Հատվածի հայ ժողովրդի ստեղծագործություն մեջ ժողովածուից (էջ 102—103):

3. ՄՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԲՆԵՐԸ: Հորինել է Աշխուժ, Աղաբանի շրջանից: Տպագրվում է առաջին անգամ:

4. ԶԱՆ ՄՏԱԼԻՆ: Հորինել է Գրիգոր, Շամշադինի շրջանից: Արտատպում է Հատվածի հայ ժողովրդի ստեղծագործություն մեջ ժողովածուից (էջ 85—86):

5. ԻՍԿԱԿԱՆ ԳՈՂՊԱՏ ԵՄ: Հորինել է Գրիգոր, Շամշադինի շրջանից: Արտատպում է Հատվածի հայ աշուղների երգերում: ժողովածուից (էջ 11):

6. ՄՈՍԿՎԱ: Հորինել է Գրիգոր, Շամշադինի շրջանից: Տպագրվում է առաջին անգամ:

7. ԵՐԳ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻՆ: Հորինել է Շիրաժ, Լենինականից: Արտատպում է Հատվածի հայ ժողովրդի ստեղծագործություն մեջ ժողովածուից (էջ 134):

8. ՄՏԱԼԻՆԻ ԳԱՏԿԵՐԻ ԱՌՋԵՎ: Հորինել է Շիրաժ, Լենինականից: Արտատպում է Հատվածի հայ աշուղների երգերում: ժողովածուից (էջ 35):

9. ԱՌԱՋ ԽԱՎԱՐ ԷՐ: ՀՈՐԻՆԵԼ Է ՇԵՐԱԺԵ, ԼԵՆԻՆԱԿԱՆԻՅ: ԱՐՄԱՏԱՊԳՈՒՄ Է ՆՈՒՅՆ ԺՈՂՈՎԱԺՈՒԼՅ (Էջ 34):

10. ԼԵՆԻՆԸ ԵՎ ՄՏԱԼԻՆԸ: ՀՈՐԻՆԵԼ Է ՇԵՐԱԺԵ, ԼԵՆԻՆԱԿԱՆԻՅ: ԱՐՄԱՏԱՊԳՈՒՄ Է ՆՈՒՅՆ ԺՈՂՈՎԱԺՈՒԼՅ (Էջ 29):

11. ՄԵՄ ՄՏԱԼԻՆ: ՀՈՐԻՆԵԼ Է ԱՀՈՐԵ, ԳՈՐԽԻՅ: ՏՊԱՊՐԳՈՒՄ Է ՍՈՍՂԻՆ ԱՆԳԱՄ:

12. ՀՈՒՅԺ ՄԵՄԱՋՈՐ ԵՄ: ՀՈՐԻՆԵԼ Է ՀԱՎԱՍԻՆ, ԱԽԱԼԹԱՐԻՅ: ՏՊԱՊՐԳՈՒՄ Է ՍՈՍՂԻՆ ԱՆԳԱՄ:

13. ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՎՐԱՄՏԱՆ: ՀՈՐԻՆԵԼ Է ՀԱՎԱՍԻՆ, ԱԽԱԼԹԱՐԻՅ: ՏՊԱՊՐԳՈՒՄ Է ՍՈՍՂԻՆ ԱՆԳԱՄ:

14. ՄՏԱԼԻՆՅԱՆ ՄԵՄ ՕՐԵՆՔՈՎ: ՀՈՐԻՆԵԼ Է ՀԱՎԱՍԻՆ, ԱԽԱԼԹԱՐԻՅ: ՏՊԱՊՐԳՈՒՄ Է ՍՈՍՂԻՆ ԱՆԳԱՄ:

15. ՄՏԱԼԻՆ: ՀՈՐԻՆԵԼ Է ԼՐԿԵՂԵ, ՆՈՐ-ԲԱՅԱՂԵԽԻ ՉՐՇԱՆԻՅ: ԱՐՄԱՏԱՊԳՈՒՄ Է ՎՍԱՎԻՆԸ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՍՈՆԳԺԱՊՐԺՈՒԹՅԱՆ ԺԵՂՉ ԺՈՂՈՎԱԺՈՒԼՅ (Էջ 116):

16. ՄԵՐ ԱՇԽԱՐՀԻ ՓԱՌՔ ՈՒ ՊԱՐԾԱՆՔ: ՀՈՐԻՆԵԼ Է ԼՐԿԵՂԵ, ՆՈՐ-ԲԱՅԱՂԵԽԻ ՉՐՇԱՆԻՅ: ԱՐՄԱՏԱՊԳՈՒՄ Է ՆՈՒՅՆ ԺՈՂՈՎԱԺՈՒԼՅ (Էջ 117):

17. ՀԱՄՏԱՍ ՄՆԱ ՄՏԱԼԻՆԸ: ՀՈՐԻՆԵԼ Է ԱՔԱՆ, ԳՈՐԽԻՅ ՉՐՇԱՆԻՅ: ԱՐՄԱՏԱՊԳՈՒՄ Է ՆՈՒՅՆ ԺՈՂՈՎԱԺՈՒԼՅ (Էջ 121):

18. ՄՏԱԼԻՆԻ ՆՄԱՆ: ՀՈՐԻՆԵԼ Է ԱՔԱՆ, ԳՈՐԽԻՅ ՉՐՇԱՆԻՅ: ԱՐՄԱՏԱՊԳՈՒՄ Է ՆՈՒՅՆ ԺՈՂՈՎԱԺՈՒԼՅ (Էջ 122):

19. ՄՏԱԼԻՆ: ՀՈՐԻՆԵԼ Է ՍԵՐՈՐԵ, ԵՐԵԱՆԻՅ: ՏՊԱՊՐԳՈՒՄ Է ՍՈՍՂԻՆ ԱՆԳԱՄ:

20. ՄԵՄ ՄՏԱԼԻՆԻՆ: ՀՈՐԻՆԵԼ Է ՍԵՐՈՐԵ, ԵՐԵԱՆԻՅ: ՏՊԱՊՐԳՈՒՄ Է ՍՈՍՂԻՆ ԱՆԳԱՄ:

21. ՄՏԱԼԻՆ ԶԱՆ, ՔՈ ՔԱՂԱՔԸ: ՀՈՐԻՆԵԼ Է ՍԵՐՈՐԵ, ԵՐԵՎԱՆԻՅ: ԱՐՄԱՏԱՊԳՈՒՄ Է ՎԿԱՅ ԱՀԱՂԵՆԵՐՆ ՈՒ ՀՈՐԻՆՈՂԵՆԵՐ ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ՊՈՏԵՐԱՊԺԻ ՈՇԵՐԻՆՉ ԺՈՂՈՎԱԺՈՒԼՅ (Էջ 6):

22. ՄՏԱԼԻՆՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ: ՀՈՐԻՆԵԼ Է ՍԵՐՈՐԵ, ԵՐԵԱՆԻՅ: ՏՊԱՊՐԳՈՒՄ Է ՍՈՍՂԻՆ ԱՆԳԱՄ:

23. ՀԱՂՔԵԼ ՁԻ ԼԻՆԻ: ՀՈՐԻՆԵԼ Է ՍԵՐՈՐԵ, ԵՐԵԱՆԻՅ: ՏՊԱՊՐԳՈՒՄ Է ՍՈՍՂԻՆ ԱՆԳԱՄ:

24. ՀԱՎԱՍԱՐԸ ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ ԶԿԱ: ՀՈՐԻՆԵԼ Է ՍԵՐՈՐԵ, ԵՐԵՎԱՆԻՅ: ՏՊԱՊՐԳՈՒՄ Է ՍՈՍՂԻՆ ԱՆԳԱՄ:

25. ԶԱՅՆ ԿՏԱ: ՀՈՐԻՆԵԼ Է ՍԱՀԱԿ-ՆՈՎԱՆ, ՍՊԻՏԱԿԻ ՉՐՇԱՆԻՅ: ՏՊԱՊՐԳՈՒՄ Է ՍՈՍՂԻՆ ԱՆԳԱՄ:

26. ԳՈՎԵԼ ՔԵՋ ԱՐԺԱՆ Է: ՀՈՐԻՆԵԼ Է ՍԱՀԱԿ-ՆՈՎԱՆ, ՍՊԻՏԱԿԻ ՉՐՇԱՆԻՅ: ԱՐՄԱՏԱՊԳՈՒՄ Է ՎՍՈՎԽԱՆԱԿԱՆ ՂՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆՉ ԱՌԱՊՐԻ 1939 թ. Ա 12-ԻՅ (Էջ 105):

27. ՂԵԿԱՎԱՐ: ՀՈՐԻՆԵԼ Է ՍԱՊԱՔԻՆ, ԱԽԱԼԹԱՐԻՅ: ԱՐՄԱՏԱՊԳՈՒՄ Է ՎՍՈՎԻՆԸ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՍՈՆԳԺԱՊՐԺՈՒԹՅԱՆ ԺԵՂՉ ԺՈՂՈՎԱԺՈՒԼՅ (Էջ 140):

28. ԵՐԳ ՍՏԱԼԻՆԻՆ: Հորինել է Սաղաթին, Ախուրյանից: Տղազբովում է առաջին անգամ:

29. ԾԱԳԵՑԻՐ ԱՇԽԱՐՀԻՆ: Հորինել է Խաղային, Աշտարակի շրջանից: Արտատպվում է Վսալինը հայ ժողովրդի ստեղծագործությունների ժեզն ժողովածուից (էջ 130):

30. ԳՈՒ ՀՈՏԱՎԵՏ: Հորինել է Խաղային, Աշտարակի շրջանից: Արտատպվում է հույն ժողովածուից (էջ 129):

31. ՍՏԱԼԻՆ: Հորինել է Խաղային, Աշտարակի շրջանից: Արտատպվում է հույն ժողովածուից (էջ 131):

IV. ՀԵՔԻԱԹՆԵՐ ԵՎ ՁՐՈՒՅՑՆԵՐ

1. ԱՐԵՎԻ ՄՈՏ: Հորինողն անհայտ է: Արտատպվում է Վսվետական գրականությունն տմազբի 1939 թ. N 12-ից (էջ 93—95):

2. ՕԽՏԸ ԱԽՊԵՐԸ: Հորինողն անհայտ է: Գրի է առել Մերո Խանդաղյանը: Արտատպվում է հույն տեղից (էջ 87—89):

3. ԵՐԿՈՒ ԻՄԱՍՏՈՒՆՆԵՐ: Հորինողն անհայտ է: Գրի է առել Արտ. Շահբազը: Արտատպվում է հույն տեղից (էջ 90—91):

ԲԱՌԱՐԱՆ

Այդ րա իւր — աշարհու, զորեզ
 Այդ ի գ — թանկագին, անձկալի
 Այլ ամ — աշխարհ
 Այդ ամ — աղաներ, տերեր
 Այժմ — երախտէր, վաստակ,
 Զանք
 Այժմ — իւրաքանչիւր — ունեցող
 Անշուք — հաղթի
 Արդ — ինչպէր, զիմում

Բար — պտուղ, բերք
 Բարբառ — ազգերով, բանգով
 Բարբառ — համահամար
 Բեհարի — մշակել, գլուխ բե-
 րել
 Բիթնուն — ողջ, ամբողջ

Դասած — աշխատած, վաստա-
 կած
 Դինու — իման — կրոն և հա-
 վատ
 Դո՛րան — ապարեզ, մամանա-
 կաշիքան
 Դուռ — աշխարհ
 Դուռ — ման — թշնամի

Եթիւ — որ

Զաթ — ցեղ, տիրան
 Զաման — մամանակ
 Զբան — ամեն, բոլոր
 Էթալ — երթալ, գնալ
 Էլ — ցեղ, տուն
 Էլը — նորից, վերստին, դարձյալ
 Ընդունց — ներանց
 Ընդունք — նրա համար

Թաթա — գահ
 Թամամ — լրիւ, իսկական
 Թամըզն — մարտի
 Թամուզ — մարտ, ողջ, ամ-
 րող լրիւ
 Թալան — բազն, շահեն
 Թաղաղ — աղնական, հաղատեր
 Թալան — գլուխ, տաղալի
 Թա՛մալ — փայտե օթակ, մեծ
 մարտ

Իգիթ — կտրիւ, բաշ
 Իշկալ — նայել, զննել

Լալաղաթ — կակաշ

Խարաբ — լուր, զրույց
 Խաթա — փորձանք
 Խալիս — լալ
 Խաղ — զուսանական, ժողովրդա-
 կան երգ
 Խառ — ընտիր, լալ
 Խոշ — զուսանական, լալ
 Խուկ — ալ — վանդել

Կնյաղ — իշխան

Հալ — վիճակ, զբոլթուն
 Հալալ — արժանի, օրինավոր,
 արդար, իրավացի
 Հալթ — թշնուն
 Հարամ — ողիւծ, ապականված
 Հեշան — վերացնել
 Հեթ — համար
 Հերսու — գայրտնայ
 Հունց — ոնց որ, ինչպես

Ասնդ—զլուխ շաքար
 Ասթ—ծալ, հարկ
 Ասքէկէլ—ուղարկել
 Ախմատթ—փոթորիկ-բուր
 Առչուհ—գորգադուհ, գորբ
 Առքուհ—մատաղ
 Առմաթ—բաժին, բախտ

Ըսմքէլ—ուղարկել
 Ըսնչէլ—հանաչել

Մանկուքսէր—մանուկներ
 Մանդ—բաշի, արի, աղնիկ, վն-
 հանձն

Մացիկ—մնացիկ
 Միլլիլ—ցեղ, աղդ
 Մկէլ—հիմա, ալմա
 Մհէկ—հիմա, ալմա
 Մուղղուք—հանգապահ,
 նախարար
 Մուքուք—փոփոք, իզն

Եան—կողմ

Եսխէլ—գարգաբել, նկարա-
 րարի
 Եսմարդ—ամարդի, աղերախտ
 Եսչար—անճար
 Եսվ—քրադացիներ չուր ամոգ
 փայտե խոզովակ
 Եսփուս—չուհի
 Եսթ—նոթ
 Եսխար—խոզուր
 Եսհմար—սկիւրի թագաւոր
 Եսփուք—փայլ
 Եսչ—խնամիկ, սալահատակ ճա-
 նապարհ

Իրփրփէր—ալքի
 Իւմքք—կյանք
 Իւմուք—հույս

Ձսմչքուք—չուհ

Ձսնարէլ—բաժնակը մոզովել
 Ձսվ—իւր
 Ձսք—անիկ
 Ձիմ—աղ
 Ձիւարք—բոյ—բարձրահասակ,
 նահիկ ունեւերկար
 Ձիւք—չկար
 Ձսքսն—հոգի
 Ձսլ—ամայն, անմարդարնակ
 վայր
 Ձսւմ—միշտ

Պարցիկնդ—անողնակուն,
 ալքից բացած
 Պրքիւք—չողնակ

Ջսլլուք—զահիւ
 Ջսհէլ—քիւփաներիտասարդ
 Ջսն—մարմին, հոգի
 Ջսքուք—ս. խոք—ջարգոված,
 փշուր-փշուր կղած
 Ջսփուս—հոգ, նկարիչ
 Ջիգար—զիւտ, արտալի, նարա-
 զատ
 Ջսմարդ—սոստառնակ, արտա-
 բաց

Թսլաթ—մոզովուրդ
 Թսնչարք—հոգաւոր

Սագ—ամբողջ, բոլոր
 Սսլից—չնոքիկ
 Սսվդ—տենչ, բարձանք, ցուն-
 կություն, սեր
 Սթար—աղատան, հնարաւոր-
 բություն
 Սսլ—ցեղ, դարձ, տեսակ

Վիլ—հոգ
 Վիք—ս. դիւր—կարգ-կանոն,
 նիստ ու կաց
 Փսհմ—միտք, իմացություն
 Փհչքէլ—նիւր, ընծա

Ք յ ա ժ ա ն չ ա — ն զ ա գ ա ր ա ն

Ք յ ա ժ ա ր — զ ա ս ի

Ք յ ա ն ա ր — ե զ ր, ե զ ե ր ր

Ք յ ա չ ա — թ ա զ ի ր

Ք յ ա ս ի ր — ը ն չ ա գ ա չ ր ի

Ք ը Ֆ ր ա ե ի — չ ա յ ն յ ե ի

Ք յ ա ի ա ն ե ի — ր ա ժ ր ա ի ի թ ա-
ց ա ծ, չ ր ա ց զ ա ծ կ ա ի ռ ն ն ր ը չ ա-
զ ա ր ե ի

Ք յ ա ժ ա գ — ա գ ն ա ի ա ն, գ ա ր ա զ ի գ

Ք յ ա չ ա — ա ն ի յ ռ ն

Ք ա զ — ժ ա ա

Ք ա ր — ա ր ժ ա ա

Ք ա լ ա չ — չ ն ժ ա ծ չ ա ի

Ֆ ա գ ի ր — խ ե զ ն, ը ն չ ա գ ա չ ր ի

Ֆ ա ն դ — չ ն ա ր ա ն ր

Ֆ ա ս ա չ — ա գ ա ր ա ի ց, գ ա ր ի թ ա ա-
ն ա զ ե ա

Ֆ ա ս ա չ ր ա չ ի — Ֆ ա ս ա չ ն ե ր ի
ա լ ե ա, զ ի թ ա զ ռ ր

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ինտերուալ կողմից	էջ 5
----------------------------	---------

I. ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԻՋՆԵՐ

Ստալին	9
Խալի	10
Դորձեցի խալին	11
Բարե արեք	12
Մեզ բաժին էլավ	13
Անտեր ինք	14
Բաարակը	15
Քառյակներ	16
Սովառնակը անցավ...	18
Ջարկեր, մարգերը հաներ...	20
Մարգերի օլորը	21
Բարի լուսի ծառը	22
Կայնի, կուռնկ	23

II. ԻՆՔՆՈՒՍ ՀՈՐԻՆՈՂՆԵՐ

Քեզ ենք սիրում	27
Դեպի Մոսկով...	28
Ընկեր Ստալին	29
Դուքի հայրակուն	31
Սովհանները պաշտպան...	32
Ընկեր Ստալինին	33
Տեսա	34
Ամուր ես	38
Կուզեմ ահանել	39
Ստալին	41
Մատաղ	42
Ստալինի կյանքին մատաղ	43
Ստալինին	44
Պողպատե մարդը	46

	Էջ
Անունիդ դուրբան	47
Թանկագին անունքդ	48
Սալին	49
Բարև տար	50
Չափ չկա	51
Սալին	52
Մեծ Սալին	53
Ողջ աշխարհը	54
Գողգտարց տժուր ես	55
Աղբի բնկեր Սալինը	56
Աղաաւթյան լույսը	57
Սալին	58
Դու մերն ես	59
Գնում ենք բնաբնու	60
Կարժիւր Բանակը	61
Կախող հիմնողին մեռնեմ	62
Նկարդ տեսա, հիացա	63
Ո՛վ ժողովուրդ	64
Մեծ զորավարը	65
Ո՛վքեր են զայլա	66
Դարի	67
Հայր Սալինին	68
Կարժիւր Հայրենիւր	69
Ջուր բերողին մատաղ	70
Դու ես	71
Սալինյան մեծ Պլանը	72
Տեսանք	73
Բարձր եկաւ	74
Սալինի դեկացումը	75
Նտղել ես արեւի պես	76

III. ԳՈՒՍԱՆՆԵՐ

Սալինը և աշխարհը	79
Մեր նույն Սալին	81
Սովետական Հայրենիքին	83
Ջան Սալին	85
Իսկական պողպատ ես	86
Մտկոյն	87
Երգ Առաջնորդին	88
Սալինի պատկերի առջե	89
Առաջ խոզար կը	90

	63
Լինձեր և Սաւլինք	91
Մեծ Սաւլին	92
Հուլիսի մեծագործ	93
Սոփեապահան Վրաստան	94
Սաւլինյան մեծ Օրենքով	95
Սաւլին	96
Մեր աշխարհի գառը ու պարծանք	97
Հաստաւ մա Սաւլինք	98
Սաւլինի նման	99
Սաւլին	100
Մեծ Սաւլինին	101
Սաւլին իմն, բո ըստարք...	102
Սաւլինյան Օրենքը	103
Հազիւ չի լինի	104
Հազաւարք աշխարհում չկա	105
Ձայն կտա	106
Գովել բեզ արման է	107
Ղեկավար	108
Երգ Սաւլինին	109
Մազկեղիք աշխարհին	110
Դու հաւաքեա	111
Սաւլին	112

IV. ՀԵՔԻԱՔՆԵՐ ԵՎ ԶՐՈՒՅՑՆԵՐ

Արեի մաս	115
Օրան ախղերը	119
Երկու իմաստուններ	124
V. Ծանոթութիւններ	127
VI. Բաւարան	135

[Գ.]

Տպագրվում է Հայկական ՍՍՌ ԳԱ եմբագրական-Հրատարակչական
կոմիտեի արդյամբ

Ժողովուրդին ԳԱՏՐԱՍՏԵԼ Է ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ Ժողովրդական
ԲԱՆԱՀՅՈՒՍՈՒԹՅԱՆ ՍԵՆՏՐԸ

Գրա. իմբագրիչներ Հ. ՄԱԼԻՔԵԱՆ
Է. Բ. ԹԱԺՄԻԱՆ

Բնիկներ ՍՏԱԼԻՆԻ պարտեզ Ստալինյան
մրցումակի խաղաղության նկարիչ
Գ. ՆԱԼԲԱՆԳՅԱՆԻ

Կազմի, Ֆուտուրի, անվանաբերներ,
ամառայինայիններ, զինապարզներ
ու վերջնապարզներ նկարիչ
Կ. ՏԻՐԱՏՈՒԲԵԱՆԻ

ՏԵԼ. իմբագրիչ Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
Կոմիտեի արդյամբ Թ. ՏՈՆԵԱՆ

Հանձնվում է արտադրվում 23 IX 1949 թ., արտադրվում
է արտադրվում 23 XI 1949 թ., ՎՃ 02909, հրա. № 677,
պատվեր № 437, վիճակ 6020, արտադրվում 9 մամուլ : 1 հեղիք.
Հայկական ՍՍՌ ԳԱ ԻՎՆ. № 12.

Հայկական ՍՍՌ ԳԱ արտադր., Էստոն, Արտիկոն 124.

A π
81743